

Per 1366/2008

10038965,1

COBISS •

GORISKA KNJINICA

= št. 12; kpl.

OGLAR

glasilo Kulturnega društva Zavratac

Zavratac

UVODNIK

AKTUALNO

- 4 KS ZAVRATEC
 4 OBČNI ZBOR GASILCEV
 5 REGIJSKO GASILSKO TEKMOVANJE
 5 SREČANJE MLADIH GASILCEV
 6 PREDSTAVITEV ZA STARŠE
 8 KD DOGAJA ...
 9 ROMANJE DRUŽIN V JAVORCO
 10 20. JUBILEJNI KMEČKI PRAZNIK NA
 MEDVEDJEM BRDU
 11 SMUČI POČIVAJO,
 ŽOGA PA NE
 11 ŠD ZAVRATEC
PROMETNA VARNOST
 12 ZAKON OMEJUJE, DA VARUJE
EKOLOGIJA IN OKOLJE
 14 NEPRIJETNA RESNICA
KULTURA
 17 KOLEDAR 2008
 18 KULTURNI PRAZNIK
 19 TORTA ZA MAMO IN DOBRI PALČKI
 21 POD KURJO GREDO
 22 SODELOVANJE ZAVRAŠKEGA
 PEVSKEGA ZBORA NA REVJI
 PRIMORSKA POJE 2008
 23 NAPOVED LIKOVNE KOLONIJE
 »MIKROTRAVNIK«
 23 WOLS (1931-1951)
ČEZ PLANKE
 25 ŽIVLJENJE V ANGLIJI
 26 RIM
ŽIVLJENJSKA ZGODBA
 28 UTRINKI IZ ŽIVLJENJA TETE FRNČE
NAŠA DEDIŠČINA
 29 DIETA
IZ ZGODOVINE
 30 ZAVRAC
 30 O VODI NEKOČ
 32 PRIMOŽ TRUBAR
POEZIJE
 33 PESMI EVGENA GANTARJA
 34 ŠOLSKE STRANI
PEČEMO
 38 BISKVIT Z NARIBANO ČOKOLADO
RAZVEDRILO IN PROSTI ČAS
 38 KAKO VEŠ, DA ŽIVIŠ V LETU 2008?
 39 V SLIKI
 39 ZAKAJ ...
 40 MOŠKI IN ŽENSKÉ
 41 ALI VESTE?

DP 38,965 / 2017

UVODNIK

»... Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca.

Spomladi do rožne cvetice, poleti do zrele pšenice, jeseni do polne police,
 pozimi do snežne kraljice, v knjigi do zadnje vrstice,
 v življenju do prave resnice, v sebi do rdečice čez eno in drugo lice.

A če ne prideš ne prvič, ne drugič do krova in pravega kova poskusi:
 vnovič in zopet in znova.« Tone Pavček

Počitnicam na pot.

Pa smo jih dočakali, počitnice namreč in z njimi poletje, ki se je letos skrivalo za deževjem in ni hotelo poleteti. Le kaj nam bo prineslo, kaj odneslo? V Zavratacu je kot vsako leto na urhovo nedeljo farni praznik, praznik, ki je samo njihov. Ob tem prazniku pa vedno izide nepogrešljivi Oglar, glasilo Kulturnega društva Zavratac. V svoji vsebini zajema zanimive in beleži raznovrstne teme, ki opisujejo ljudi in dogodke svojega domačega kraja nekoč in danes ter splošne zanimivosti, ki obeležujejo širši svetovni prostor. Dragoceno glasilo za tako majhen kraj, nekje za 'vrati'. Tako lahko slednji bralec poišče v njegovi vsebini nekaj, kar mu je blizu, hkrati pa ima ravno preko glasila možnost spremljati utrip kraja in njegovih prebivalcev.

Po naključju me je doletela dolžnost ali čast, kakor kdo vzame, da napišem nekaj vrstic kot uvod v zdajšnjo številko. Ne vem, kakšna bo njena vsebina, ni mi znana. Prepričan pa sem, da bo zanimiva in bo Oglar prijetno branje letošnjega poletja. Sezite po njim. Da pa ne bo ostalo samo pri Oglarju, spomnite se še letošnje 500. obletnice rojstva našega velikega moža Primoža Trubarja, avtorja prve slovenske tiskane besede ter vzemite katero od knjig v branje, da pripomorete k dvigu slovenske bralne kulture in svoje osebne rasti. Obenem pa prispevate k večji pripadnosti slovenskemu narodu, katerega je ravno veliki mož s svojimi besedami »LUBI SLOVENC!« zaznamoval in povezal v enotno ljudstvo vseh pokrajin raja pod Triglavom. Da postanemo in ostanemo Slovenci, poznani v širšem evropskem prostoru kot zdrav, klen narod z edinstvenim jezikom in kulturo. Da bi postali in ostali kljub neizprosni globalizaciji ... Zato naj pisana beseda gre z vami v nahrbtniku bodisi k morju, goram ali k domači senožeti naproti.

Počitnice so tu, pred vrati, odprimo jim duri in jih pospremimo, da nas bodo tudi one pospremile na pot dogodivščin in prijateljstva. Otroci so jih težko pričakovali, prepričan sem, da jih potrebujete in željno pričakujete tudi vi, odrasli. Hiter tempo današnje družbe, služb in vsakdana, v katerega smo vpeti do slednjega, človeka izčrpava. Tako se prav prileže, ko odrinemo od doma, pa čeprav samo za en dan, na morje, v gore in si v krogu najbližjih ali sami naberemo moči in energije za premagovanje novih izzivov in ovir, ki se nam postavljajo na pot.

Naj se vam topli poletni večeri izlijejo v zvezdnato nebo, naj bodo sanje, ki jih sanjamo za lepši jutri. Tudi tako bo lažje vzšlo novo jutro, ki nas bo skupaj s sončnimi žarki spremilo na pot, in rosa ne bo močilo naših popotnih čevljev, ampak svežina porajajočega se dne.

Pa srečno!

Rok Klemenčič

V Žireh, na dan sv. Petra in Pavla 2008

OGLAR, letnik 9, št. 1, julij 2008

Glasilo izdaja Kulturno društvo Zavratac dvakrat letno

Uredniški odbor: Tomaž Mivšek (predsednik Kulturnega društva Zavratac), Kristina Bogataj (odgovorna urednica), Dora Mali (jezikovna obdelava), Polona Gantar, Jožef Lazar, Z. 16, Andrej Mivšek, Robert Rijavec, Darja Kogovšek, Jasmina Kogovšek, Barbara Leskovec, Sašo Pintar, Jože Lazar, Z. 25

Naslovna in zadnja stran: Andrej Mivšek / Fotografija: Robert Rijavec
 Tisk in oblikovanje: ABC Merkur d.o.o. Idrija / Naklada: 300 izvodov

KS ZAVRATEC

KS Zavratac namerava v letu 2008 dokončati pridobivanje projektnih dokumentacij za vse projekte. Na sestanku z županom g. Bojanom Severjem 18. januarja 2008 ob rednem obisku krajevnih skupnosti smo pregledali dosedanje delo ter začrtali postopke v prihodnje.

Marko Vehar je predstavil probleme izdelave novega projekta »TRG«. Geodetska odmera je bila opravljena februarja. Novi projekt predvideva prestavitev kapelice in ceste. Arhitekt Koder se je odločil, da bo sodeloval tudi pri novi različici projekta. Župan je pozval, naj pohitimo z izdelavo projektne dokumentacije.

Pri projektu Igrišče bo sodeloval Božič Inženiring, ki že pripravlja idejno zasnovo projekta. Ogled terena je že opravljen. Zbiranje projektne dokumentacije se bo začelo že letos.

V letošnjem letu je Komunala Idrija že sanirala enega izmed občestnih jaškov, potreba po pokritju pa ostaja še v nekaterih primerih.

Lani naročeno prometno signalizacijo so postavili junija letos. Postavljenih je nekaj *stop* znakov: v križišču na Kvarčelu, v križišču pri Z. 11, kjer je tudi *ogledalo*, in na priključku Z. 25. pri Angelni hiši stoji znak *domače živali* na cesti. Krajevna tabla *Zavratac* pa je predstavljena na Kvarčel.

Podjetje PUH iz Idrije je izdelalo projekt za ureditev škarpe italijanskega rezervoarja. Termnsko še ni določeno, kdaj se bodo začela dela. V projekt nameravamo uvrstiti tudi informacijsko točko Zavratac s počivališčem.

Pri projektu Igrišče bo projektno dokumentacijo pripravil Božič Inženiring.

Februarja je KS Zavratac skupaj z občinama Idrija in Logatec ter KS Trate uspelo rešiti vprašanje štirih zahtevkov za vračilo v telekomunikacijske objekte. Omenjeni štirje zahtevki iz Potoka se bodo uveljavljali prek KS Trate. V Zavratacu se upravičenci že dobili povračilo vložka v višini 1156 evrov.

Izpostavljeno je tudi vprašanje večpasovnega omrežja. Idrija je zainteresirana, da problem rešujemo prek Rovt. Zavratac naj bi bil sicer na prioritetni listi, kar zadeva posodobitev omrežja. Vsem je dobro znan problem kabla v Lanevski grapi in interes kapitala, za katerega je ciljna skupina odjemalcev v KS premajhna.

Konec aprila smo se vključili v projekt izdelave INFORMACIJSKIH TURISTIČNIH TABEL, ki ga pripravlja ICRA. V pobudo so bile pozvane vse krajevne skupnosti Idrijsko-Cerkljanskega. Prednost enotne postavitve je enaka grafična podoba tabel, ki jih bo izdelalo podjetje iz Ljubljane.

V ta namen je svet KS podal svoje predloge in o tem vprašal za mnenje tudi lastnike zemljišč, na katerih bodo nameščene table. Vloga je informativnega značaja, tako da so še možne dodatne dopolnitve.

KS predlaga naslednje informacijske table z lokacijo postavitve:

- informacijske table:
  - pri rezervoarju (zemljevid kraja, pešpoti, razgledišča, znamenitosti kraja ...)
  - na trgu (zgodovino cerkve, kraja, zavetnik ...)
- usmerjevalne
  - pri Matjažu (smer Podklanec, Kovk)
  - Pri Korlnu (smer Kovk, Bezjak, Rapalska meja, Možinova kašča)
  - Na Most: (smer Medvedje Brdo)
  - Pred gasilskem domom (trg, igrišče, cerkev, šola)

Tomaž Mivšek

OBČNI ZBOR GASILCEV

Kot je že v navadi, vsako leto februarja ali marca potekajo občni zbori gasilskih društev. V Zavratacu je bil občni zbor v soboto, 1. marca. Poleg domačih gasilcev se je zboru udeležilo lepo število gasilcev iz sosednjih gasilskih društev. Med njimi so bili gasilci iz PGD Dole, Vrsnik, Brekovice, Rovte in Medvedje Brdo. Povabilu sta se odzvala tudi predsednik in poveljnik Idrijske gasilske zveze.

Poleg rednih točk dnevnega reda (poročilo dela v preteklem letu, predstavitev dela v prihajajočem letu, finančno poročilo ...) smo z glasovanjem izvolili oz. potrdili novo staro vodstvo. Tako PGD Zavratac še naprej vodi Marjan Tavčar, pomaga mu Primož Leskovec, poveljnik še naprej ostaja Andrej Mivšek. Tudi preostali člani ostajajo isti.

Po uradnem delu pa je sledila podelitev priznanj na ravni občinske gasilske zveze Idrija ter prostovoljnega gasilskega društva Zavratac. Priznanja so prejeli dolgoletni člani PGD Zavratac za uspešno delo v društvu.

Največje priznanje pa so prejeli naši mlajši in starejši pionirji, saj so si v lanskem letu pridobili dovolj znanja, da so lahko pisali teste in s tem osvojili bronasto in srebrno značko pionirja.

Poleg priznanj smo podelili tudi nekaj zahval. S tem smo želeli člani PGD Zavratac izkazati majhno pozornost nekaterim gasilcem iz drugih društev, ki so nam v lanskem letu uspešno pomagali pri začetkih dela z mladimi gasilci. Bili so nam v veliko pomoč, saj je vsak začetek težak.

Ob koncu smo našim gasilcem in gasilcem iz sosednjih gasilskih društev zaželeli veliko uspehov v gasilstvu in čim manj intervencij. Sledila je še skromna pogostitev in družabni klepet.

Z gasilskim pozdravom NA POMOČ na snidenje prihodnje leto.

Mateja Lazar

REGIJSKO GASILSKO TEKMOVANJE

Nadebudni gasilci. (Mateja in Jože Lazar)

Oktobra lani so se zavraški mlajši pionirji gasilci udeležili občinskega gasilskega tekmovanja na Črnem Vrhu. Ker so osvojili drugo mesto, so se letos udeležili regijskega gasilskega tekmovanja, ki je potekalo 19. aprila v Vipavi. Tekmovali so v vaji z vedrovko in teku štafete.

Že doma so otroci pridno vadili, hodili na vaje, saj jim je bilo tekmovanje v veliko vzpodbudo. Ponosni so, da zmorejo dosegati tako lepe rezultate.

Tako kot na Črnem Vrhu nam je tudi v Vipavi ponagajal dež, zato je bilo tekmovanje, predvsem tek štafete, malce spremenjeno. Varnost tekmovalcev je pač najpomembnejša. Kljub temu so se naši pionirji odlično odrezali in osvojili peto mesto. Za to jim čestitamo.

Želimo jim še naprej tako uspešna tekmovanja.

Mateja Lazar

SREČANJE MLADIH GASILCEV

Vsako leto poteka srečanje gasilske mladine gasilske zveze Idrija. Namenjeno je mladim gasilcem, da se malce družijo, spoznajo med sabo in spoznajo sosednja društva.

Letos smo srečanje pripravili v Zavrattu 26. aprila. Udeležilo se ga je okrog 90 otrok in 15 mentorjev iz sedmih gasilskih društev Idrijske gasilske zveze.

Ker je pred gasilskim domom malce manj prostora, smo za osrednji prireditveni prostor izbrali kar trg pred cerkvijo. Po nekaj začetnih napotkih smo se odpravili do šole in tam so po skupinah tekmovali v metanju na koš.

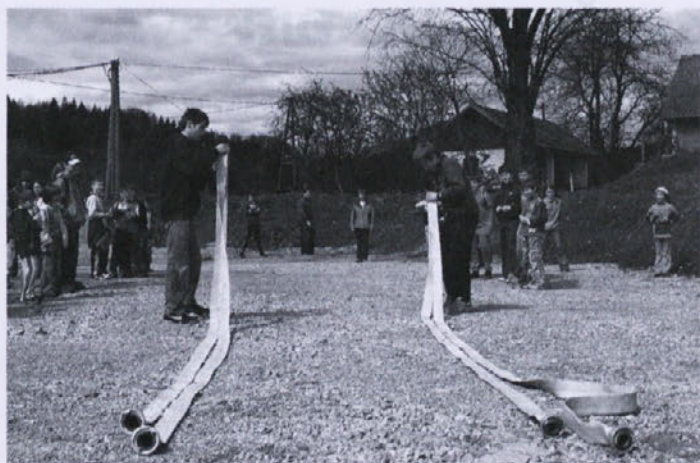

Uvodni napotki. (Mateja in Jože Lazar)

Nato smo se odpravili do Možinove kašče. Primož nam je predstavil kaščo, za kaj jim je v preteklosti služila, in nas tudi popeljal na ogled notranjosti. Precej zanimanja je bilo predvsem za črno kuhinjo. Postregli so nam s toplim čajem in piškoti, nato smo se odpravili naprej na ogled Zavratta in tako prispeli v Spodnji Zavratac. Tam je bilo tekmovanje v zvijanju gasilske cevi. Otroci so pokazali svoje znanje v tej veščini. Verjemite, da jim gre zelo dobro od rok.

Primož je predstavil Možinovo kaščo, zavraško kulturno znamenitost. (Mateja in Jože Lazar)

Kdo bo hitrejši? (Mateja in Jože Lazar)

Sledila je pot skozi gozd v »Vrh« in naprej do cerkve, tam pa nas je čakala nova preizkušnja. Otroci in nato še mentorji so se pomerili v skakanju z »jumbo« vrečami. V vsako vrečo so zlezli štirje tekmovalci, nato pa so morali složno in ubrano skakati v njej vse do cilja.

Tri, štiri, hop! (Mateja in Jože Lazar)

Ker smo bili že pošteno lačni, smo se odpravili v gasilski dom na okusno kosilo. Po kratkem počitku smo se vrnili na prireditveni prostor. Tam so nam domači fantje pripravili zelo zanimivo igro.

Naredili so par velikih lesenih smučk in nanje navezali vrvi, tako da so na enem paru smučk tekmovali štirje tekmovalci. Tudi pri tej igri so morali biti tekmovalci med sabo zelo usklajeni, saj so morali vsi štirje hkrati dvigniti levo in nato še desno nogo. Zelo dobra igra, pa zanimiva tudi.

Res so otroci tekmovali med sabo, a na koncu nismo razglasili zmagovalca. Bilo je pač srečanje.

Tako smo prišli do konca, upam, da uspešnega in zadovoljstva polnega srečanja za vse udeležence.

Mateja Lazar

Skupinsko smučanje na suhem po završko. (Mateja in Jože Lazar)

PREDSTAVITEV ZA STARŠE

Na željo nekaterih staršev otrok gasilcev smo v nedeljo, 8. junija, pripravili pred gasilskim domom v Zavratcu predstavitev nekaterih gasilskih vaj, ki jih pionirji izvajajo na raznih gasilskih tekmovanjih. Ker pa v društvu deluje tudi ekipa članov A, so svojo vajo pokazali tudi ti. Naj ob tem povem, da smo čisto nenačrtovano pripravili ta dogodek ravno na dan gasilca. Torej, dva praznika ob enem.

Naša želja je bila, da se dogodka udeleži čim več staršev naših mladih gasilcev, in to se je tudi zgodilo. Da pa je bila predstavitev predstavljena dejansko tako, kot morajo otroci vaje izvajati na tekmovanju, smo povabili medse dva sodnika iz sosednjega prostovoljnega gasilskega društva Medvedje Brdo. Povabilu sta se odzvala Marko in Jože in za to se jima prav lepo zahvaljujemo.

Nato se je začelo zares. Najprej so mlajši pionirji (4 ekipe) in starejši pionirji (2 ekipe) prikazali izdelavo tesarskega, tkalskega in jamborskega vozla.

Sledila je vaja prenašanja žogic iz enega vedra v drugega. To vajo so izvajale samo ekipe mlajših pionirjev.

Obe ekipi starejših pionirjev sta nato tekmovali v vaji spajanje trojaka.

Desetina mlajših pionirjev je nato izvedla vajo tek štafete, ki so jo pred kratkim izvedli na tekmovanju v Vipavi.

Starejši pionirji so nato pokazali, katero gasilsko orodje in oprema spadajo skupaj, iskali so namreč pare.

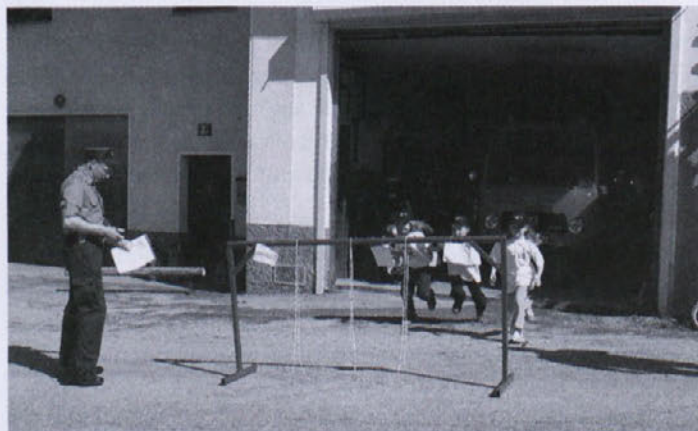
Kot pika na i pa je sledila vaja z vedrovko, ki so jo izvajali mlajši pionirji. Čeprav nas ni namočil dež, so bili nekateri prav pošteno mokri. Taka je pač ta vaja.

Za konec uspešne predstavitve vaj pa so člani A izvedli vajo tridelni napad, ki so jo lani uspešno predstavili na tekmovanju na Črnem Vrhu in nato še v Novi Gorici.

Tako smo predstavili vsaj nekaj tistih vaj, ki jih gasilci največkrat izvajajo na tekmovanjih. Upamo, da nam je uspelo. Vendar brez vaje in truda tega zagotovo ne bi bilo. Zato vsa pohvala otrokom.

Sledilo je še družabno srečanje za vse obiskovalce in gasilce. NA POMOČ!

Mateja Lazar

Vozli vzamejo svoj čas, zato je vredno kakšno sekundo prihraniti na poti do vrvi. (Robert Rijavec)

Sodnika Marko Vehar in Jože Gladek sta postrojila nadebudne gasilce. (Robert Rijavec)

Prenašanje žogic iz enega vedra v drugo. (Robert Rijavec)

Pionirji pod budnim očesom sodnikov in gledalcev. (Robert Rijavec)

Sodnika sta vajo spremljala raje iz varne razdalje. (Robert Rijavec)

Starejši pionirji pri tridelnem napadu. (Robert Rijavec)

KD DOGAJA ...

Ob vstopu v novo leto smo tudi letos v kulturnem društvu potegnili črto in ocenili naše delo do sedaj ter naredili načrte za naprej.

V letu 2007 je dramska sekcija organizirala predstavo ob materinskem dnevu z naslovom *Do tiste stezice*, sodelovali so na literarnem večeru z igrico *Angina* in v programu znotraj koncerta na Urhovo nedeljo ter organizirali dramsko popoldne skupaj s KUD Cerkno.

Letos so si zadali, da se udeležijo območne revije otroških dramskih skupin v Idriji, na žalost pa jim je uresničitev tega načrta preprečila organizacija revije, ki ni priskrbela dovolj prostorov, zato vse dramske skupine niso mogle nastopiti, med njimi tudi naša. V dramski sekciji so že organizirali dve predstavi v okviru materinskega dneva, v tem letu pa si želijo še več dobrih dramskih gostovanj.

Glasbena sekcija oziroma mešani pevski zbor *Zavratec* se je v preteklem letu udeležil območne revije pevskih zborov v Idriji, prepeval je na reviji *Primorska poje* ter sodeloval na »četrtkovem kulturnem večeru«
konec avgusta v Idriji, na tekmovanju cerkvenih pevskih zborov v Podgori pri Gorici ter popestril literarni večer z Ivanom Sivcem. Organizirali so koncert na Urhovo nedeljo in koncert pevskih zborov v *Zavratcu*.

V letu 2008 imajo v načrtu, da se udeležijo revije *Primorska poje*, ki je potekala v začetku pomladi, celotna organizacija te prireditve se jim obeta naslednje leto, ob kulturnem prazniku pa so tudi že soorganizirali koncert okteta *Raskovec*. Junija je bil slovesno odprt čebelnjak, julija pa so imeli v načrtu izvesti koncert ob Urhovi nedelji. Program se je spremenil, tako da bo koncert izveden ob kakšni drugi priložnosti.

Prvo sv. obhajilo je 11. maja prejelo devet prvoobhajancev. Slavljenici so: Zala Zebec, Sara Mlinar, Klarisa Rejc, Monika Sovan, Karmen Bogataj, Špela Brenčič, Aljaž in Andraž Menegatti, Rok Brenčič.

Prvoobhajanci z župnikom Bogdanom Bercetom. (Pavle Leskovec)

Likovna sekcija je v letu 2007 postavila in odprla fotografsko razstavo, ne kateri so sodelovali *Zavratčan Andrej Mivšek*, *Jože Carli z Vojskega*, *Polona Mlakar Baldasin iz Žirov* in *Andrej Perko iz Vipavskega Križa*. V *Zavratcu* je gostovala tudi razstava likovnih del "Preblisk" iz likovne kolonije, ki je lani potekala na *Vojskem*.

Letos bo likovna kolonija z naslovom »*Mikrotravnik*«
zopet potekala v *Zavratcu* (napovednik likovne kolonije strokovnega vodje si lahko preberete na straneh glasila *Oglar*), v sklopu pa sta predvideni tudi dve razstavi likovnih del iz kolonije.

V tem času se bo imela po dveh letih kolonijskega kolobarjenja možnost s kuhanjem oglarske kope izkazati tudi oglarska sekcija.

Literarna sekcija se je tudi lani potrudila sestaviti dve, junijsko in decembrsko, številko glasila *Oglar*. Prirejen je bil literarni večer s pisateljem *Ivanom Sivcem* ter *Mileno Miklavčič*, ki je predstavila svojo knjigo pravljic. Posebno razveseljujoče je bilo težko pričakovano rojstvo koledarja *Zavratec 2008*.

V tekočem letu že držite pred sabo prvi izdelek literarne sekcije, prvo številko glasila *Oglar*, druga številka pa izide tradicionalno decembra. Predvidena sta tudi dva literarna večera ter praznične otroške ustvarjalne delavnice.

V začetku leta je padel tudi dokončni dogovor o (predvsem stroškovni) delitvi skupnih prostorov krajevne skupnosti, gasilskega društva in kulturnega društva v gasilskem domu, kar razveseljuje vse udeležene.

Članarine kot doslej tudi poslej ne bo, saj si želimo medse privabiti čim več »kulturnikov«, ki bi z nami skupaj gradili lepše in prijaznejše okolje za vse nas.

Kristina Bogataj

Škof *Jurij Bizjak* je 24. maja podelil zakrament sv. birmen najstnim birmancem. Slavljenici so: *Eva Drmota*, *Lara Menegatti*, *Žan Menegatti*, *Niko Gantar*, *Matej Kogovšek*, *Boštjan Kogovšek*, *Luka Erznožnik*, *Rok Gantar*, *Janez Brenčič*, *Andrej Markič*, *Boštjan Rupnik*.

Birmanci skupaj z župnikom Bogdanom Bercetom in škofom Jurijem Bizjakom. (Pavle Leskovec)

ROMANJE DRUŽIN V JAVORCO

Letošnje leto je v Cerkvi posvečeno družinam. Ravno zaradi tega so v naši dekaniji odločili, da organizirajo romanje družin v Javorco. V ta namen so pripravili informativne letake in ko je eden izmed letakov prišel v roke nama z Natašo, je bila odločitev, da romamo, skoraj trenutna in soglasna.

Torej smo se tisto sončno soboto, 26. aprila, vsi člani družine odpravili na romanje. Javorca je planina, ki leži v osrčju Kmskega pogorja. Pot nas je iz Zavrata vodila v Idrijo in nato dlje proti Tolminu, v Tolminu proti Zatoľminu in nato navzgor nad Tolminskimi koriti po ozki cesti do Javorce. Parkiramo avto, se po poti povzpemo do cerkvice Svetega Duha. Cerkvica stoji prav blizu linije, kjer je v prvi sv. vojni potekala soška fronta. Cerkvica je spomin padlim vojakom na soški fronti. Gradili so jo Avstrijci, Madžari, Čehi, Srbi, Bošnjaki, Slovenci, Slovaki. Imena padlih rojakov so vžgali v trde hrastove plošče s pomočjo razgretih kovinskih modelov črk in stiskalnice. Tako so v »knjigo mrtvih« zapisali 2565 imen padlih rojakov.

Cerkvica sv. Duha v Javorci. (Damjan Leban)

Cerkvico smo družine z otroki dodobra napolnile. Bežen pogled po cerkvi mi je razkril, da je pri maši kar precej znanih ljudi. Takoj se počutiš domače, čeprav smo bile iz župnije Zavratac (le) tri družine. Maša je minila v popolnem družinskem ozračju, to pa za nas starše z majhrtimi otroki pomeni predvsem to, da pridige na slišiš prav dobro, zelo dobro pa slišiš otroke, ki se neprestano oglašajo ali z jokom ali z vprašanji, ali je že konec, nekateri bi radi ven. V glavnem pestro in zanimivo. Vendar če je takih otrok veliko, nikogar posebej ne moti. No, kakorkoli že, pridigo je imel župnik iz Spodnje Idrije, Rafko Klemenčič, v obliki intervjuja. Intervju je imel z zakonskim parom, mama je doma z Madagaskarja, oče pa je naše gore list. Na Madagaskar je odšel kot laični misijonar, domov pa se je vrnil z ženo. Med mašo smo zakonci ponovili zakonske obljube: »Hvaljen bodi Gospod, ker sem po tvoji dobroti sprejel(a) svojo ženo (svojega moža). Hvaljen bodi, Gospod, ker si nama v srečnih in manj srečnih dneh najinega življenja dobrotno stal ob strani. Pomagaj nama,

da ohraniva medsebojno ljubezen, da bova dobra in vesela pričevalca zaveze, ki sva jo sklenila s Teboj.«

Po maši smo se spustili po hribu navzdol do kraja, kjer smo parkirali avtomobile. Postregli so nam z golažem. Posedli smo po tleh, ker pač ni bilo miz in klopi. Pri tem je imel naš prvorojenec Jakob kar precej težav, nikakor mu ni šlo v glavo, da lahko sediš na tleh in ješ. Pri tem je bil zelo vztrajen, zahteval je namreč stol in mizo, šele po daljšem prepričevanju nama ga je uspelo prepričati, da je jedel na tleh. Po kosilu je sledil družabni del srečanja družin. Za otroke so poskrbeli skavti in jih za vse popoldne zaposlili, našega najmlajšega pa je prevzela prijateljica iz Spodnje Idrije. Ker smo imeli zakonci sedaj proste roke, so organizatorji zaposlili še nas. Organizirali so tekmovanje zakoncev in pri tem testirali, kako smo zakonci usklajeni pri odgovorih. Posedli so nas tako, da sta mož in žena drug drugemu kazala hrbet. Še dobro, da je tako kazanje hrbta le na kvizih, v vsakdanjem življenju se pač ne obnese. Razdelili so nam listke, vsak je dobil dva različna listka, na enem je pisalo on, na drugem ona. Nato so sledila malce resna in malo manj resna vprašanja, kot npr. kdo pri vas najbolj pozna tv spored, kdo zapravi največ denarja ... Če sta zakonca dvignila enaka listka (on, ona), sta dobile točke. Vse skupaj je potekalo v zabavnem duhu, posebno, ker možje nismo videli, kako je odgovorila žena, in nasprotno. Nato je sledilo še tekmovanju v slogu male sive celice, tokrat si zakonci nismo več kazali hrbta, ker je bilo potrebno intenzivno sodelovanje para. Kot se za vsako tekmovanje spodobi, so po koncu tudi razglasili rezultate. Brez strahu, župnija Zavratac in podružnica Medvedje Brdo (družina Brenčič) sta se kar dobro izkazali, bili smo točno na sredini, ne zadnji ne prvi, torej peti in šesti.

Tekmovanje zakonskih parov. (arhiv župnije Sp. Idrija)

Vse skupaj so na koncu zaokrožili skavti z zabavno igrico. Pred tem so ne vem od kod pripeljali naše otroke. Vsi smo si bili edini, da smo preživeli zelo lep, bogat dan, na katerem je bilo poskrbljeno za vse. Za duhovno hrano, telesno in malo zabave. Ko smo vsi našli svoj naraščaj, smo se nekateri z avtomobili, najbolj pogumni pa peš odpravili v dolino v upanju, da morda postanejo takšna romanja tradicionalna.

Sašo Pintar

20. JUBILEJNI KMEČKI PRAZNIK NA MEDVEDJEM BRDU

V nedeljo, 3. avgusta, bomo imeli na Medvedjem Brdu 20. jubilejni kmečki praznik. Začetek te prireditve sega 20 let nazaj, ko je spomladi leta 1988 kmetica Anka z Vavknovega griča kupila pri štacnarju Vojku na Tratah seme za sajenje.

Jeseni so kmetijski pridelki tako dobro obrodili, da je kmetica pohvalila štacnarja: »Štacnar, ti pa znaš prodajati dobro seme.« Štacnar pa odgovori kmetici: »Če je res, kar govoriš, pa prinesi kakšen pridelek, da naredimo razstavo kar v trgovini«.

Kmalu zatem so začeli prinašati tudi drugi kmetje, tako da se je nabralo veliko pridelkov. Nato smo pripravili razstavo, nagradili rekordne pridelke ob skromni pogostitvi, kozarcu domačega vina in ob zvokih domačih godcev.

Začetki sedaj že tradicionalnega Kmečkega praznika sežejo v leto 1988. (Vojko Panič)

Tako nam je prvi uspeh dal voljo, da smo naslednje leto program razširili s prikazom kmečkih opravil po geslom »Čič ne da nič«, ki je potekal pred trgovino na Tratah. Tretje leto smo nadaljevali pri stari medvejski šoli, saj je bilo pred trgovino premalo prostora. Da bi zadeva uspela, smo morali dobro poprijeti za delo. Treba je bilo pokositi visoke koprive, pripraviti oder za nastopajoče ter plesišče. Ker je bila zraven prireditvenega prostora zasejana njiva s pšenico, smo se odločili, da jo uporabimo. Prireditve smo poimenovali »Praznik žetve«.

Leta 1992 je naš praznik dobil novo ime, »Praznik košnje«. Organizirano je bilo tekmovanje v košnji, grabljenju sena in delanju kopic. Tekmovali so tudi, kdo bo prej pojedel kislo mleko z leseno žlico ter prej sežagal hlodovino na stari način. Leta 1993 je prireditve dobila sedanje ime, »KMEČKI PRAZNIK«. Takratni organizatorji, David Žakelj, Bojan Rupnik in Vojko Panič, smo vložili veliko dela v organizacijo in izvedbo praznika. Trudili smo se, da bi privabili čim večjo množico obiskovalcev. Tako smo poleg kmečkih opravil, košnje, grabljenja, pripravili nastop jahalne šole Kaja in Grom, nastop domačih harmonikarjev, kulturnikov in dveh ansamblov, Oaze iz Logatca in primorskega Ottavija Brajka.

Poleg tradicionalnih kmečkih opravil so se imeli obiskovalci na prvem uradnem Kmečkem prazniku priložnost seznaniti tudi z jahalno šolo Kaja in Grom. (Vojko Panič)

Na prazniku se je zbralo 1500 obiskovalcev in imeli smo zelo dober finančni izkupiček. Nato je nastalo vprašanje, kam z denarjem, ki smo ga zaslužili. Glede na takratno stanje pokopališča, ki je bilo zelo poškodovano, smo se odločili, da teh 11.000 takratnih nemških mark vložimo v obnovo pokopališča. Tako smo leta 1993 obnovili pokopališče s pomočjo KS Trate.

Kmečki praznik je nadaljeval svojo pot naprej. Leta 1994 je bil pred gasilnim domom zaradi izgradnje doma Medved. Od leta 1995 je bilo vse lažje, ker smo dobili dom Medved. To je bila velika pridobitev za naš kraj. Uporabljali smo lahko njihovo vodo, elektriko, plesišče in vse drugo, kar smo potrebovali. Brez njihove pomoči bi težko izvajali to prireditve. Vsako leto je program bolj pester in bogat in privabi tudi vedno večje število ljudi. Izvedba Kmečkega praznika ni enostavna, zahteva veliko dela, organizacijskih sposobnosti in smisla za delo z ljudmi. Vsako leto je treba več ljudi, da opravljajo razna dela. Začeli smo s petimi, prišli do 170 ljudi.

S svojim dobrim in poštenim delom smo si pridobili zaupanje, da imamo dobre sponzorje in donatorje in to še dodatno potrjuje našo zavzetost pri tem. Posebej moram omeniti našega ZLATEGA

Pogled proti domu Medved na Kmečkem prazniku leta 2004. (Vojko Panič)

In pogled proti Šinkov'covemu griču: Kravji bal v polnem teku – glavno vprašanje je, na katerem metru bo Cika dokončno prebavila svoje kosilo. (Vojko Panič)

sponsorja, to je TGM ŽAKELJ D.O.O Rajko Žakelj. Vsem donatorjem in sponzorjem se prav lepo zahvaljujem.

Kot sem že omenil, so bili denarni presežki, zbrani na praznikih, namenjeni predvsem v krajevne namene, naj omenim samo nekatere:

- ureditev pokopališča (1993)
- ureditev mrliške vežice (1993)
- ureditev športnega igrišča na Veharšah
- miklavževanje (od 1991)
- večletni prispevki za PGD Medvedje Brdo
- prispevki za nabavo rešilnega avta v ZD Logatec
- prispevek za označitev kraja
- trikratni prispevek za obnovo cerkve sv. Katarine na Medvedjem Brdu
- prispevki za delujoča društva v naši KS
- nabava razne opreme za potrebe Kmečkega praznika (mize, žari, senčniki, transparenti, označevalne table ...)

Z gotovostjo lahko trdim, da brez Kmečkega praznika marsikaj ne bi bilo urejeno tako, kot je. Posebno sem vesel, da je pravzaprav Kmečki praznik prireditelj, ki združuje naši dve vasi v isti krajevni skupnosti, ki je prostorsko zelo široka. Pri pripravah, izvedbi in drugih aktivnostih, ki se dogajajo, je pomembno, da se družimo, pogovarjamo in s tem tudi skrbimo za dobre medsebojne odnose. Prav lepo bi se zahvalil svojim najozjim sodelavcem, vodjem raznih oddelkov, vsem drugim, ki sodelujejo pri izvedbi praznika na vseh delovnih mestih. Posebno zahvalo si zaslužijo vsi sponzorji, donatorji in darovalci raznih prispevkov. Hvala tudi tistim, ki nam vsako leto odstopijo svoje zemljišče, potrebno za izvedbo prireditve. Hvala obiskovalcem, da verjamete v nas in nas vsako leto obiskujete v vedno večjem številu.

Na koncu naj vas povabim na letošnji praznik, ki je jubilejni, 20. po vrsti. Slavnostni govornik bo župan občine Logatec, g. Janez Nagode. Nastopali bodo pihalni orkester iz Logatca, društvo rejcev drobnice Notranjske, jezdec iz Žejne doline. V popoldanskih in večernih urah vas bodo zabavali Modrijani in Turbo Angels. Na ogled bodo kmečka opravila in domače in male živali.

Lepo vabljeni na Medvedje Brdo!

Vojko Panič

SMUČI POČIVAJO, ŽOGA PA NE

Kljub zimskim mesecem smo se že decembra udeležili IDRIJSKEGA ZIMSKEGA POKALA, na njem pa nismo imeli sreče, saj se je poškodoval naš najboljši igravec in tako tudi rezultati niso bili dobri.

Marca smo v Cerknem na turnirju v trojkah priigrali pokal za 2. mesto in dokazali, da smo še vedno dobra ekipa.

1. maja v Dolah na turnirju v trojkah spet nismo imeli sreče ali pa nas je kresovanje preveč zdelalo.

Tudi 2. maja v Šebregljah prav tako v trojkah še nismo imeli pravih moči za dober rezultat.

Sredi maja pa smo v Zaplani dosegli 4. mesto v malem nogometu.

V tem času poteka Rovtarska liga, v kateri tudi sodelujemo.

SKUPAJ V ŠPORTNEM DUHU

Od ekipe UNITED

ŠD se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k temu, da je tudi letos kresovanje na Rupnkovem griču uspelo. Druženje ob takih dogodkih je lahko prav prijetno. Res hvala vsem, ki ste prišli, saj zaradi vas naš trud ni bil zaman.

Tisti pa, ki letos niste utegnili priti, pridite drugo leto v podporo organizatorjem ali pa samo zato, da se boste imeli lepo.

SKUPAJ V ŠPORTNEM DUHU

ŠD ZAVRATEC
Urban Kogovšek

ZAKON OMEJUJE, DA VARUJE

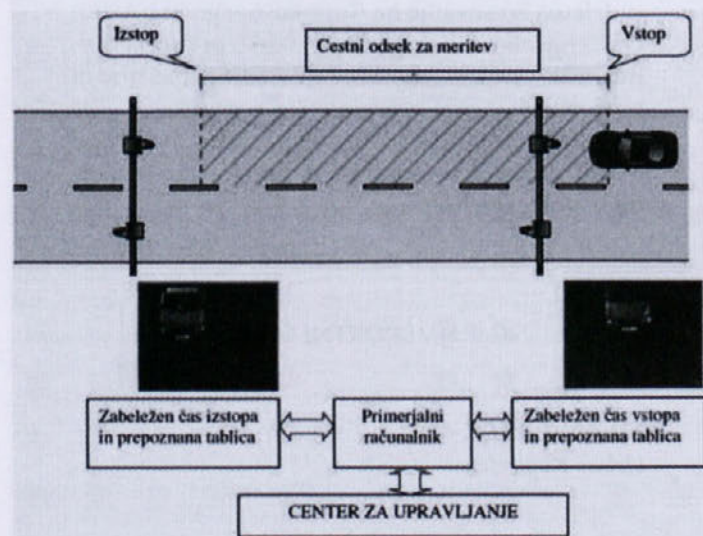
30. aprila je pod sloganom »Zakon omejuje, da varuje« stopila v veljavo novela zakona o varnosti v cestnem prometu, ki predvsem občutno (tudi do 200 %) zvišuje kazni za najhujše kršitve cestnoprometnih predpisov. Z novelo želijo zakonodajalci odpraviti najpogostejše vzroke za najhujše prometne nesreče, to sta v prvi vrsti še vedno hitrost in alkoholiziranost.

Ponazoritev: na slovenskih cestah je v minulem letu zaradi neprilagojene hitrosti umrlo 126 ljudi – to je kar 43 % vseh žrtev na cestah; 473 je bilo hudo, 3765 pa lažje telesno poškodovanih. Poleg nenadomestljive izgube človeških življenj je Slovenija zaradi teh nesreč utrpela tudi veliko družbeno škodo, ki jo strokovnjaki ocenjujejo na 1,6 milijarde evrov. S tem bi lahko zgradili 11.000 stanovanj za mlade družine.

Pričakovanj, za koliko naj bi se smrtnost z uvedbo zakona znižala, še ni, vendar pa prometni minister opozarja, da se je ob prejšnji spremembi zakona in zaostritvi kazni zmanjšalo število mrtvih v enem letu za približno 30.

Poostreni nadzor

Na generalni policijski upravi opozarjajo na poostren nadzor nad izvajanjem zakona, s čimer želijo doseči uveljavitev zakona med vozniki. V sodelovanju z Darsom so v tem sklopu začeli projekt sekcijskega merjenja hitrosti, katerega glavni namen je zagotavljati predpisano raven hitrosti vozil na določenem odseku. Sistem naj bi povečal prometno varnost na nadzorovanem odseku, s fotografiranjem in računalniškim izračunom povprečne hitrosti pa so pridobljeni verodostojni dokazi o kršitvi, sankcije pa hitre. Prvi testni sistem bo nameščen prav na primorskem cestnem kraku med Brezovico in Vrhniko.

Struktura sistema. (Darsove publikacije)

Aprila so policisti že začeli izvajati preventivno akcijo z naslovom »Hitrost - počasneje je varneje«, za konec leta pa je napovedana akcija nadzora nad alkoholiziranimi vozniki »Ko piješ, ne vozi, ko voziš, ne pij!«. Ugotavljajo namreč, da je v zadnjih letih vsako tretjo prometno nesrečo s smrtnim izidom povzročil alkoholiziran udeleženec v prometu. Policisti želijo s takimi akcijami vplivati na zavest ljudi, da lahko za lastno varnost in varnost drugih udeležencev v prometu največ storijo sami. Več pozornosti pa nameravajo v prihodnje nameniti tudi izobraževanju in vzgoji mladih voznikov ter zagotavljanju ustrezne in varne prometne infrastrukture.

Upamo, da se bo dolgoročno zakon res izkazal z varovanjem naših življenj, ne le našega premoženja, in da se bodo njegovi vplivi kazali še kje drugje kot v rubriki kronika minule noči in tamkajšnji novi kategoriji »Zaradi vožnje pod vplivom alkohola je bilo pridržanih«.

Kristina Bogataj

Namig za dopustnike na Hrvaškem

Za tiste, ki se vam soseda Hrvaška ni preveč zamerila, da bi tam nameravali preživeti svoj dopust, namig za previdnost na cestah: kot Slovenija je tudi Hrvaška znatno dvignila kazni za prekrške na cesti.

Nova novela zakona za nekatere prekrške predvideva globo v višini treh povprečnih mesečnih plač in celo 60 dni zapora. Recimo, kazen za prehitro vožnjo v naseljih je do 15.000 kun (približno 2000 €), prav takšna je globa za voznike, ki pregloboko pogledajo v kozarec, za to pa vsaj ne šteje več 0,5 promila, saj so Hrvati dvignili dovoljeno količino alkohola z 0 nazaj na 0,5 promila.

Velja tudi pazljivost na avtocestah, saj bodo kmalu odobrene ure na cestninskih postajah, ki merijo čas vožnje po avtocesti (omenjeno sekcijsko merjenje hitrosti). Tako boste, če boste prehitro prišli na izhod, skupaj s cestnino lahko odšteli kune še v policijsko blagajno.

In kakšne so spremembe?

• GLOBE ZA PROMETNE PREKRŠKE

prekršek	globa v €	kazenske točke
PREKORAČITEV DOVOLJENE HITROSTI NA OBMOČJU UMIRJENEGA PROMETA ALI NA OBMOČJU ZA PEŠČE		
do 10 km/h	250	3
nad 10 km/h do 20 km/h	500	5
nad 20 km/h do 30 km/h	1000	9 ↔ prepoved vožnje od enega meseca do enega leta
nad 30 km/h	1000	18
PREKORAČITEV HITROSTI V NASELJU		
do 10 km/h	80	/
nad 10 km/h do 20 km/h	250	3
nad 20 km/h do 30 km/h	500	5
nad 30 km/h do 50 km/h	1000	9 ↔ prepoved vožnje od enega meseca do enega leta
nad 50 km/h	1000	18
PREKORAČITEV HITROSTI ZUNAJ NASELJ		
do 20 km/h	60	/
nad 20 km/h do 30 km/h	120	3
nad 30 km/h do 40 km/h	240	5
nad 40 km/h	380	9 ↔ prepoved vožnje od enega meseca do enega leta
PREKORAČITEV HITROSTI NA AVTOCESTI IN CESTI, REZERVIRANI ZA MOTORNA VOZILA		
do 20 km/h	50	/
nad 20 km/h do 30 km/h	100	/
nad 30 km/h do 40 km/h	150	3
nad 40 km/h do 50 km/h	200	5
nad 50 km/h	300	9 ↔ prepoved vožnje od enega meseca do enega leta
MEJNE VREDNOSTI ALKOHOLA (v litru izdihanega zraka)		
do vključno 0,24 mg, če ima voznik vedenjske motnje	180	3
več kot 0,24 do vključno 0,38 mg	450	7
več kot 0,38 do vključno 0,52 mg	570	9 ↔ prepoved vožnje od enega meseca do enega leta
več kot 0,52 do vključno 0,71 mg	950	10 + možnost pridržanja
več kot 0,71 mg	950	18
vožnja pod vplivom mamil	950	10
odklonitev preizkusa ali strokovnega pregleda	950	18 = odvzem vozniškega dovoljenja + možnost pridržanja
telefoniranje med vožnjo	120	/
neuporaba varnostnega pasu	120	/

- Možnost zasega motornega vozila za najhujše prekrške za kršitelje, ki so bili v zadnjih dveh letih najmanj trikrat pravnoomočno kaznovani za najhujše prekrške, ali kršitelje, ki bi kljub prepovedi nadaljevali vožnjo,
- možnost pridržanja voznika do stregnitve (6–12 ur) in začasni 24-urni odvzem vozniškega dovoljenja za voznike, ki pod vplivom nedovoljenih substanc storijo hujši prometni prekršek in odklonijo preverjanje alkoholiziranosti, oziroma imajo v krvi več kot 0,52 miligrama alkohola v litru izdihanega zraka,
- obvezno nošenje varnostnih brezrokavnikov ob izstopu iz avtomobila na hitrih cestah in avtocestah,
- enako vozniško dovoljenje za vso Evropsko unijo, ki naj bi zmanjšalo možnosti prevare in ponarejanja; nova pravila pa preurejajo tudi nekatere kategorije (kategorija H npr. bo postala podkategorija A1, zdajšnja A pa podkategorija A2). Predvidoma od prvega septembra naprej.

NEPRIJETNA RESNICA

O tem, kaj se dogaja z Modro lepoticco

Podnebje na Zemlji je v milijonih letih doživelo že marsikaj, a življenje je vsakič našlo način, da je nekako preživelo. Vedno večjo težavo oziroma izziv materi naravi pa predstavljamo ravno mi, ljudje. Po oceni Mednarodnega odbora za klimatske spremembe (IPCC) smo ljudje s svojimi izpusti ogljikovega dioksida več kot 90 % krivci za segrevanje ozračja, ki že neizogibno preoblikuje Modri planet.

Mednarodni odbor za klimatske spremembe (IPCC) in Al Gore

Problematika postaja v zadnjih desetletjih vedno bolj pereča in to je okronala tudi Nobelova nagrada za mir, ki so jo konec leta 2007 v Oslu prejeli Mednarodna skupina združenih narodov o podnebnih spremembah (IPCC) in Al Gore za prizadevanja pri mobilizaciji sveta proti grozečim podnebnim spremembam. Medvladni forum za spremembo podnebja, ki ga bolje poznamo pod angleško oznako Intergovernmental Panel on Climate Change ali, krajše, IPCC, je bil ustanovljen leta 1988. Ustanovila sta ga Svetovna meteorološka organizacija in Okoljski program združenih narodov, članstvo pa je odprto za vse člane Svetovne meteorološke organizacije in člane Združenih narodov. Združuje okrog 3000 podnebnih strokovnjakov, oceanografov, glaciologov, gospodarstvenikov in drugih strokovnjakov in velja za vodilno svetovno znanstveno avtoriteto za globalno segrevanje in posledice tega dogajanja. Od 2002 v njem kot podpredsednica delovne skupine, ki se ukvarja z ranljivostjo in prilagoditvijo na podnebne spremembe, evropsko regijo zastopa tudi slovenska pionirka pri raziskovanju podnebnih sprememb, ekologinja Lučka Kajfež Bogataj, ki je s tem postala tudi prejemnica skupinske Nobelove nagrade za mir. V zadnjem času je pomembna soustvarjalka strategije prilagajanja kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam, prve take strategije v Sloveniji. Mednarodna znanstvena organizacija skuša politikom svetovati glede vseh vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami. V svojih poročilih, ki jih izdaja vsakih pet let, odgovarja na vprašanja, kako velike so že in kakšne bodo bodoče spremembe podnebja, kakšne bodo njihove posledice na različnih delih sveta in na različnih področjih človeškega življenja, kako lahko zmanjšamo velikost teh sprememb in kako lahko s prilagoditvami omilimo posledice. V poročilih o posledicah segrevanja ozračja, ki so ga izdali v 2007, so opozorili, da bodo posledice klimatskih sprememb čutile vse celine, najbolj bodo prizadete najrevnejše države, skoraj tretjini živalskih in rastlinskih vrst pa grozi izumrtje.

Al Gore je najbolj znan po svojem političnem udejstvovanju v Ameriki. Bil je kongresnik, senator in podpredsednik ZDA. Po odhodu iz politike se je posvetil opozarjanju na posledice globalnega segrevanja ozračja. Za svoj dokumentarni film *Neprijetna resnica* je leta 2006 prejel oskarja, napisal pa je tudi

knjigo z istim naslovom, v kateri opozarja, da je segrevanje ozračja dokazan pojav, ki ga povzroča človeštvo, in poziva vlade in vse prebivalce planeta, naj se takoj začnejo boriti proti podnebnim spremembam in segrevanju ozračja. V desetih letih namreč že lahko dosežemo točko, od koder ni več vrnitve, ko ne bomo mogli ničesar več storiti in bo naš planet dolgoročno nepopravljivo poškodovan. Za mnoge je Gore kot nekdanji podpredsednik največje svetovne onesnaževalke sicer sam precej sokriv za takšno stanje, kljub temu pa velja za zeleno vest ZDA. Vendar konfederacija ne misli spreminjati svoje podnebne politike, kaj šele ekonomskega sistema, znotraj katerega bi moralo priti do temeljnega preobrata vrednot, če bi se hoteli celovito lotiti problema.

Neprijetna resnica. (propagandno gradivo)

Dosedanje in napovedane posledice za planet

- **Morska gladina** naj bi se po napovedih IPCC do konca stoletja dvignila za 1 meter. Druge napovedi pa opozarjajo, da se lahko morska gladina dvigne celo za 6 metrov, če se bo taljenje ledu na Antarktiki in Grenlandiji nadaljevalo v sedanjem tempu.
- Dviganje morske gladine in nastajanje novih puščav bosta povzročila **množično selitev t. i. okoljskih beguncev**. Po nekaterih ocenah naj bi dvig morske gladine vplival na premik okrog 200 milijonov ljudi.
- Zaradi segrevanja oceanov bodo bolj pogoste tropske nevihte, vse pogostejše bodo nastajale **celinske nevihte z ekstremno močjo**. V našem podnebnem pasu lahko pričakujemo bolj pogosta izrazita
- **Ekstremna vremenska stanja**: sušna obdobja, nevihte in poplave.
- Globalno segrevanje povzroča množično **taljenje ledenikov** in snega po vsem svetu, od Himalaje, Alp, Andov do Arktike in

Antarktike, in je zelo izrazit pojav od leta 1980 naprej. S tem je povezan problem preskrbe z vodo na goratih območjih.

- Strokovnjaki zaradi segrevanja oceanov in drugih vplivov globalnega segrevanja napovedujejo tudi malo verjetno, a zelo vplivno destabilizacijo oceanskih tokov. Taljenje ledu na Grenlandiji naj bi med drugim **ustavilo topli zalivski tok**, ki zahodni in severni Evropi prinaša sedanje **milo podnebje**. Po najbolj črnem scenariju bi to Islandijo vkovalo v večni led, London pa prestavilo v hladno podnebje.

- Zaradi učinkov segrevanja ozračja je **ogroženih vse več živalskih vrst** in ekosistemov. Nekatere vrste so zaradi uničenja okolja ostale brez naravnega življenjskega prostora. Na primer, severni medved zaradi taljenja ledu izgublja svoj naravni habitat. V zadnjih letih so našli veliko število izstradanih, obnemoglih medvedov. Oceani postajajo vse bolj kisli zaradi povečanja vsebnosti CO₂, to pa bo vplivalo med drugim tudi na koralne grebene.

- Do sedaj smo z bakterijami in virusi, tudi tistimi, ki povzročajo **bolezni** pri človeku, živeli v sorazmerno dobrem ravnovesju, saj so bile do sedaj podnebne razmere dovolj stabilne in zime dovolj hladne, da so vzdrževale povzročitelje boleznih v zmernem številu. Podnebne spremembe pa so lahko vzrok, da se to ravnovesje poruši. Take razmere bodo lahko ugodne za žuželke (komarji, muhe, uši, bolhe ipd.) in druge prenašalce (glodavci, klopi, alge ipd.) bolezni, ki jih niti še ne poznamo, pa tudi za nov izbruh boleznih, ki smo jih že obvladovali.

- Globalno segrevanje ozračja je do sedaj imelo tudi velike **finančne posledice**, ki se bodo v prihodnosti še povečale. Gromozanske škode zaradi tropskih viharjev so že povzročile bankrot večjih zavarovalnic v ZDA, v prihodnosti pa lahko usodno vplivajo na stabilnost finančnih trgov.

Kaj storiti?

Radikalno in hitro zmanjšati izpuste toplogrednih plinov!

Al Gore, Jim Hansen (NASA) in nekateri drugi strokovnjaki menijo, da imamo na voljo še največ 10 let, da se z drastičnim zmanjšanjem izpustov toplogrednih plinov še izognemo katastrofi, kakršna se je pred 55 milijoni let že zgodila, ko je zaradi močnega segretja ozračja izumrlo na milijone vrst.

James Lovelock (avtor teorije o Gaji, po kateri je Zemlja živ organizem, ki se samostojno uravnava) pa celo meni, da smo že presegli točko, ko podnebja ne moremo več ohraniti v ravnovesju.

Svet ministrov EU na podlagi znanstvenih spoznanj meni, da je treba razmišljati o **zmanjšanju emisij razvitih držav za do 30 % do leta 2020**. Kot dolgoročni cilj EU parlament predlaga **zmanjšanje emisij za do 80 % do 2050**. Kjotski protokol je začel veljati 16. februarja 2005, v njegovem okviru pa se je 140 držav, ki predstavljajo 61 % svetovnih emisij, zavezalo, da bodo zmanjšale izpuste ogljikovega dioksida in petih drugih toplogrednih plinov do leta 2012 za najmanj 5,2 % glede na leto 1990. Po mnenju znanstvenikov pa je za preprečitev nevarnih podnebnih sprememb treba še bistveno bolj zmanjšati emisije. Kljub temu ZDA kot največji vir toplogrednih plinov protokola niso podpisale. Avstralija, pa tudi Kitajska, ignorirata Kjotski sporazum, Rusi pa celo trdijo, da bodo podnebne spremembe zanje dobrodošle in bodo kmetijstvu celo koristile ...

Podnebje se spreminja hitreje kakor navade ljudi, zato je pomembno, da se zavedamo, da moramo začeti zmanjševati porabo fosilnih goriv in izpustov ogljikovega dioksida v ozračje sami ter tako pripomoči, da ohranimo svet prihajajočim rodovom:

• Električna energija

- V zadnjih letih se v Sloveniji poraba elektrike večja za okrog 4 % na leto.

- Proizvodnja elektrike in toplote prispevata več kot tretjino (38,5 %) vseh izpustov CO₂ v Sloveniji.

- Struktura proizvodnje elektrike v Sloveniji: 1/3 hidroenergija (obnovljivi vir), 1/3 premog (neobnovljivi vir), 1/3 jedrska energija (neobnovljivi vir).

Kaj lahko storimo?

Ravnajmo z energijo gospodarno in iščimo nove energetske vire!

> Izberite varčne žarnice: standardne žarnice porabijo 90 % električne energije za segrevanje, nove »spiralne« žarnice pa so 75 % bolj učinkovite. Ob uporabi varčne sijalke 4 ure na dan v mesecu dni privarčujemo 10 kWh. Če kupimo sijalko z življenjsko dobo 8 let, se nam bo ob povprečni uporabi strošek nakupa povrnil v pol leta.

Triglavski ledenik leta 1971, leta 1990 in 2003. Samo v zadnjih dvajsetih letih se je zmanjšal na desetino nekdanje velikosti. (internet)

› Ugašajmo luči, kadar jih ne potrebujemo. (Primer: med akcijo 1. februarja 2007, ko smo za 5 minut ugasnili luči, je Elektro Ljubljana zaznal 3-odstotno zmanjšanje porabe električne energije.)

› Popolnoma izključite elektronske naprave, kadar jih ne uporabljate (tv sprejemnike, avdio, stereo naprave). Ne pustite jih v stanju pripravljenosti (stand by), ko še gori katera od lučk. Naprava v stanju pripravljenosti še vedno porablja 30 % energije glede na stanje delovanja.

› Če naprav dlje časa ne bomo uporabljali (počitnice), jih popolnoma izklopimo. Obvarovali jih bomo pred udarom strele, pa še prihranili bomo.

› Odločimo se za oskrbo z "zeleno" ali "modro" energijo, ki jo ponujajo elektrodistribucijska podjetja.

• Ogrjevanje

- Ogrjevanje predstavlja z več kot 70 % največji delež porabe energije v gospodinjstvih.

- Samo 22 % objektov v Sloveniji ustreza predpisom za minimalno toplotno zaščito.

Kaj lahko storimo?

Za dobro izolirane zgradbe je smiselna uporaba obnovljivih energijskih virov:

› **Sončni kolektorji:** s sončnim segrevanjem sanitarne vode lahko pokrijemo do 30 % svojih potreb po topli vodi. Pravilno dimenzionirane naprave s sončnimi kolektorji in med seboj usklajenimi sistemskimi komponentami lahko prihranijo 50–60 % letne potrebe po energiji za ogrevanje sanitarne vode v eno- in dvodružinskih hišah. Ob upoštevanju zviševanja cene goriva v zadnjem letu se investicija ob uporabi solarnega sistema za pripravo sanitarne tople vode povrne v 7–14 letih (življenjska doba je 20–25 let).

› **Geotermalna energija – toplotna črpalka:** Zemlja prek toplotne črpalke ponudi 75 % potrebne energije za ogrevanje. Stroški ogrevanja se znižajo od 35 % do 60 %. Izpust CO₂ se zmanjša od 31 do 59 %. Poleti omogoča tudi hlajenje hiše.

› **Biomasa:** Les je obnovljivi vir energije. CO₂, ki se sprošča pri gorenju lesnih ostankov, je del naravnega kroženja ogljika v naravi. Do določene meje je raba lesne biomase v Sloveniji na mestu, saj gozdovi pokrivajo 58 % nacionalnega ozemlja, v energetske namene pa se uporabljajo lesni ostanki in les slabše kakovosti.

• Osebni prevoz

- Cestni promet v Sloveniji je leta 2004 predstavljal 25 % vseh emisij.

- V desetih letih, od leta 1995 do 2005, se je število registriranih osebnih vozil povečalo za več kot četrtno.

Kaj lahko storimo?

Kadarkoli je mogoče, hodimo peš, se vozimo s kolesom (vsestransko koristno) **ali uporabljajmo javni prevoz** (glede na prevožene km ima avtomobil 4-krat večjo emisijo CO₂ kot avtobus, če je avtobus poln).

› S seboj vzemite sopotnike («carpooling»). Ko potrebujete ali ponujate prevoz po Sloveniji, pogledajte na www.prevoz.org.

› Avto si delimo z več uporabniki, s tem pa tudi stroške za nakup avtomobila, registracijo, vzdrževanje («carsharing»). Če si avto delita dva, se emisije CO₂ prepolovijo, če si ga delijo štirje, pa se zmanjšajo za tri četrtnine.

• Življenjski slog

Proizvajajmo čim manj odpadkov! Odpadke zbirajmo ločeno in reciklirajmo! Z recikliranjem varujemo naravne vire in varčujemo z energijo.

› Kupujmo lokalno pridelano (sezonsko) hrano in hrano, ki je pridelana največ 150 km od kraja, kjer živimo.

› Kupujmo manj! Kupujmo stvari, ki trajajo dlje! Tistega, česar ne potrebujemo več, poklonimo komu, ki stvar potrebuje. Ko se stvar pokvari, jo raje popravimo, kot da jo zavržemo.

› Kupujmo izdelke izdelovalcev in trgovcev, ki si prizadevajo zmanjševati emisije toplogrednih plinov.

› Jejmo manj mesa! Živalske farme so velike onesnaževalke s toplogrednimi plini (TGP): živinoreja je ena poglavitnih onesnaževalk z metanom in dušikovim oksidom. Za primerjavo: enaka površina kmetijske zemlje lahko prehranjuje enega mesojedca ali deset vegetarijancev.

› Komunicirajmo od doma – če imamo možnost hitrih internetnih povezav, bomo lahko prihranili precej goriva in časa.

Več:

- Umanotera Slovenska fundacija za trajnostni razvoj:

<http://www.umanotera.org/>

- Focus društvo za sonaravni razvoj: <http://www.focus.si/>

- Slovenski E-forum: <http://www.ljudmila.org/sef>

- Greenpeace: <http://www.greenpeace.org/international/campaigns/climate-change>

- Friends of the Earth: www.foei.org, www.foeeurope.org

Kristina Bogataj

KOLEDAR 2008

Že v prejšnji številki Oglarja smo v manjšem okvirčku naznanili prihod prvega zavraškega koledarja. V tej številki objavljamo eno izmed strani dvomesečja. Zanimivi pa so bili tudi komentarji ob izidu koledarskega prvenca.

Veliko je bilo pohval na račun fotografij. Zavraška krajina fascinira. Morda je bila še najbolj zanimiva pripomba na fotografijo mesecev julij/avgust: »Saj ni čudno, da ste v Zavrvcu sami umetniki.« Povezave med umetnostjo in lepoto okolja v tem članku raje ne bom raziskoval.

Vsekakor sodi po novem krajevna skupnost Zavrtec med pionirske skupnosti občine Idrija, ki se lahko pohvalijo s svojim koledarjem. Tako z avtorskega vidika kot tudi motivike. Pa smo zmagali še v eni stvari. Ja, tudi koledarja smo se lotili tiskati, sem pojasnjeval okoliškim predstavnikom društev, ki se čudijo, od kod nam čas, šoldi in ideje. Da smo zagnani, še pravijo.

Glede na to, da smo koledar uresničili šele v tretjem poizkusu, bi zagnanost meril v »še normalnih vrednostih«, da ne bo pretiravanja. Če se društvo loti dela, ga tudi opravi.

S koledarjem, smo se predstavili tudi županu, ICRI, založbi Bogataj in nekaterim ljubiteljem Zavrta. Veliko ste za promocijo Zavrta poskrbeli vi, dragi bralci Oglarja, saj je bilo zanimanje za koledar veliko. Koledar je pristal na marsikateri steni v domovih vaših prijateljev.

Kljub temu da smo zbrali fotografij za šest mesecev in je kovinska spirala malce mazala po uvodni platnici, je projekt Koledar 2008 uspel. Podob Spodnjega Zavrta žal ni bilo med meseci. Če se bomo v prihodnje, ob dobrem finančnem stanju, lotili izdati še kak koledar, bomo na Spodnji Zavrtec še toliko bolj pozorni.

Tomaž Mivšek

KULTURNI PRAZNIK

Letos praznujemo 500. obletnico rojstva Primoža Trubarja, zato smo proslavo ob kulturnem prazniku v nedeljo, 10. februarja, posvetili prav temu slovenskemu kulturnemu velikanu, ki je tako pomemben za razvoj slovenskega naroda, da je dobil častno mesto tudi na našem nacionalnem evrskem kovancu. Z izbranimi odlomki smo podrobneje razkrili Trubarjevo ljubezen do slovenskega človeka, slovenske besede ter ga predstavili kot verskega reformatorja.

Program sta povezovala Tomaž Mivšek in Darja Kogovšek. (Marko Vehar)

Robert Rijavec, Lara Menegatti in Metka Lazar so predstavili odlomek iz knjige *Katekizem ali ta kerščanski navuk*. Delo vsebuje različne obrazce, ki so se uporabljali pri poučevanju v veri. O tem, kako je Primož Trubar ljubil Slovence, sta nas prepričala odlomka, ki sta ju prebrali Barbara Leskovec in Renata Kogovšek. Primož Trubar je v nekem svojem pismu zapisal: »Bog ve, da sem že v tistem času, ko sem še pri vas (na Slovenskem) pridigal v slovenskem jeziku iz latinskih in nemških knjig, pogosto vzdihnil k Bogu, naj se zaradi posvečenja svojega imena ozre tudi na naše ubogo, preprosto, dobrosrčno slovensko ljudstvo, naj mu prizanese ter ga obdari z veliko milostjo in darom, da bi se tudi njegov jezik pisal in bral kakor jeziki drugih ljudstev ter bi se sveto pismo in druge dobre krščanske knjige prevedle in natisnile v slovenskem in hrvaškem jeziku – saj že sv. Pavel prišteva tudi raznovrstne jezike med darove sv. Duha.«

Primož Trubar je v svojih delih prestopil meje klasičnega oznanjevanja. Skrbel je tudi za zgledno življenje vsakdanjega človeka. Tako je med drugim dajal napotke starim ženam in opominjal svoje bralce, naj se ne izogibajo hišnega dela. O tem sta nam spregovorila Darko Bogataj in Andreja Kogovšek.

Program so popestrili otroški zbor OŠ Zavratac pod vodstvom profesorice Maje Justin in OKTET RASKOVEC z Vrhnike. Otroci z OŠ Zavratac so nam zapeli dve pesmi: Uganka in Srečali smo mravljo.

Pevski podmladek (Marko Vehar)

Prav je, da podrobneje predstavimo OKTET RASKOVEC, ki nam je zapel deset pesmi. V prvem sklopu s Prešernovimi poezijami Zdravljica, Soldaška, Kam?, Zapuščena. V drugem delu pa Pesem o rožici, Buskelce, Luba vigred se rodi, Katrca, Čebelarska, Moj očka ima konj ča dva.

Gostujoči oktet Raskovec. (Marko Vehar)

Franci Končan, tajnik KD RASKOVEC, je ob predstavitvi zbor napisal sledeče.

Umetniški vodja okteta je prvi tenorist Mitja Drašler. Prvih devet let je oktet vodil žal že pokojni Tone Jurjevčič, legenda vrhniškega zborovskega petja, ki je pevce zbral in naučil osnov petja. Njegovo delo je nadgradil Primož Malavašič, akademski cerkveni glasbenik in profesor glasbe, ki je zbor vodil štiri leta. Za njim je oktet prevzel pevec Mitja Drašler, v sezoni 2006/07 pa je kot strokovna sodelavka priskočila na pomoč profesorica solo petja Helena Maurič Jelovšek, ki je pevce naučila vokalne tehnike. Pevci okteta Raskovec pojejo že šestnajsto leto, in sicer narodne, umetne in nabožne pesmi slovenskih in tujih skladateljev, od renesanse do sodobnih del. Poseben poudarek je seveda na slovenski narodni pesmi. Predlani pa so se lotili tudi vokalne zabavne glasbe.

Večinoma koncertirajo po Sloveniji, imeli pa so tudi že dve zelo uspešni turneji po Nemčiji in na Nizozemskem in poželi val navdušenja, saj tam podobnih oblik petja ne poznajo. Z zanimanjem so jim prisluhnili tudi v Gonarsu v Italiji in v Mozartovi rojstni hiši v Salzburgu.

Vsako leto priredijo več celovečernih koncertov, božičnih koncertov, koncerte ob slovenskem kulturnem prazniku, večere podoknic, sodelujejo na dobrodelnih koncertih ..., prepevajo pa tudi na raznih proslavah, srečanjih, otvoritvah, v radijskih oddajah, na mašah in drugih cerkvenih slovesnostih.

Uspešno predstavljajo naše petje na občinskih, območnih in medobmočnih revijah ter na srečanjih okteta. Od leta 2003 redno sodelujejo na srečanjih izbranih okteta v Novem mestu. Ob peti obletnici so najlepše pesmi posneli tudi na prvo zgoščenko in kaseto. Poslušalci so obe zelo lepo sprejeli.

Lansko sezono so praznovali petnajsto obletnico delovanja. Izdali so svojo drugo zgoščenko. Poleg tega so na Vrhniki pripravili veličasten koncert skupaj s prijatelji – Ljubljanskim in Logaškim oktetom.

Letos junija se oktet spet odpravlja na turnejo po Nemčiji in Nizozemskem, da ponesejo našo lepo slovensko pesem tudi med druge narode.

Tomaž Mivšek

TORTA ZA MAMO IN DOBRI PALČKI

MATERINSKI DAN 2008

Lahko smo ponosni, da imamo v Zavratcu med otroki same dobre igralce, in prav je, da te talente razvijamo. Nalogo, da pri dramski skupini prevzamem najmlajše, sem z veseljem sprejela. Hkrati pa mi je bil to tudi izziv. Bomo zmogli, nam bo uspelo ...

Skupaj s Tomažem sva se odločila za igrico *Torta za mamo in Dobri palčki*. Potem sem igrici malo priredila, dodala vloge, ker se mi zdi zelo pomembno, da lahko sodelujejo vsi otroci, ki imajo željo nastopati.

Z vajami smo začeli v začetku februarja. Na prvih vajah smo spoznali vsebino igrice, si razdelili vloge, se malo pomenili, kako bo videti prireditev. Kratka igrica *Dobri palčki*, ki je napisana v obliki pesmi, govori o otrocih, ki želijo pomagati svoji mami, saj vidijo, da ima silno veliko dela, zato se spremenijo v palčke, ki vse naredijo namesto nje. Ko se mama vrne domov in vidi, da je vse pospravljeno, je presenečena in misli, da so pospravili palčki, a otroci ji veseli povejo, da palčkov že dolgo ni več in da so ji presenečenje pripravili njeni ljubi otroci.

Dobri palčki. (Marko Vehar)

Tudi v igrici *Torta za mamo* hočejo Tomaž, Miha, Matej in Breda pripraviti presenečenje za mamo. Breda gre v cvetličarno po vrtnice in tako fantje ostanejo sami doma. Na obisk pridejo štiri sosedove sestre in pogovor med njimi prav hitro steče. Preden se poslovijo, pa prosijo za jajčka, da bodo spekle torto za mamo. Fantje pa ne bi bili fantje, če se ne bi hitro domislili odličnega načrta. Tudi oni bodo mamo presenetili s torto! Ker niso bili najbolj vešč kuharskega dela, oziroma niso imeli izkušenj, jim ni uspelo narediti torte, naredili pa so tak nered, da so se še oni držali za glave. Ugotovili so, da rumenjaka in beljaka sploh ni tako preprosto ločiti, saj se prav hitro zgodi, da se ti jajček v roki zmečka ali se polije voda in potem, ko tečeš po cunjo, padeš. Ker si prestrašen, se z rokami, ki si jih imel v moki, primeš za glavo in si ves bel ... Še dobro, da vstopi Breda in naredi red.

Torta za mamo. (Marko Vehar)

In ko smo tako šli čez vsebino, se je otrokom zdelo, da to pa ni dobro, da je naslov igrice *Torta za mamo*, pa na koncu sploh ni torte. Prav iz otroških ust je prišla odlična zamisel, da bi lahko letos naše starše presenetili na prav poseben način. Če fantom v igrici ni uspelo narediti torte, jo bomo pa mi! Zmenili smo se, da je to samo naša skrivnost in da bo presenečenje res pravo, ne sme za to nihče izvedeti.

Vsi smo se veselili naslednjih vaj, pa še naslednjih ... in na koncu prireditve ...

Vsak igralec je dopolnil ali spremenil svojo vlogo tako, kot je čutil, da je bil najbolj on in se je v vlogi dobro počutil. Tako smo obe igrici razširili in ju naredili zelo zanimivi, predvsem pa naši.

Z besedilom sploh ni bilo težav, brez težav in odlično so se ga naučili tudi otroci, ki še ne znajo brati! Zdi se mi, da se iz tega tudi mi, »veliki«, lahko veliko naučimo, saj nam včasih manjka taka zagnanost in motivacija.

Zadnje vaje pa so bile nekaj posebnega. Zbrali smo se v soboto dopoldne in naredili to, kar smo komaj čakali, torto! Otroci so rekli, da so to kuharske vaje in da spremembe morajo biti. Veselja in slaščičarjev je bilo toliko, da bi lahko naredili deset tort in ne le dveh. Naredili smo eno torto za mamice in eno za atije. Prišla je nedelja, 16. 3. 2008, in dan, da pokažemo našim staršem in vsem drugim, kaj smo se naučili in kaj naredili.

Vsi naši najmlajši igralci. (Marko Vehar)

Tik pred začetkom prireditve smo vsi čutili v želodčkih črvičke, ki so bili znak treme, ki jo ima vsak igralec.

Pred nami so nastopili »ta veliki« igralci in nazadnje smo bili na vrsti še mi. Za trenutek smo za špranjo odgrnili zaveso, da se prepričamo, če so nas naši starši prišli gledat. Še sreča! Sedijo na stoli in nas nestrpno pričakujejo.

Zavesa se odgrne in na oder prikoraka osem najmlajših igralcev. »Oh, preljubih dobrih palčkov ...«

Potem sledi še igrice *Torta za mamo*. Obiskovalci se smejiijo ... In nazadnje dobimo še plačilo, ki ga je vsak igralec zelo vesel: bučen aplavz! Vemo, naš trud ni bil zaman.

Ko smo na oder prinesli še torti in povedali, da je to naše presenečenje za vse, ki so nas prišli gledat, je bila dvorana polna veselja in presenečenja. Pa naj še kdo reče, da se otrokom ne da zaupati in da vse povejo naprej, ker so pač otroci! Tu je dokaz, da to NE drži.

Gospa Angela Mivšek nam je pomagala razrezati torti na majhne kose, tako da jo je lahko vsak poskusil in ugotovil, ali nam je peka uspela.

Moram priznati, da mi je bilo naslednji teden kar dolgčas in sem prav pogrešala naše vaje in moje igralce. Upam, da se naslednje leto spet zberemo v takem številu.

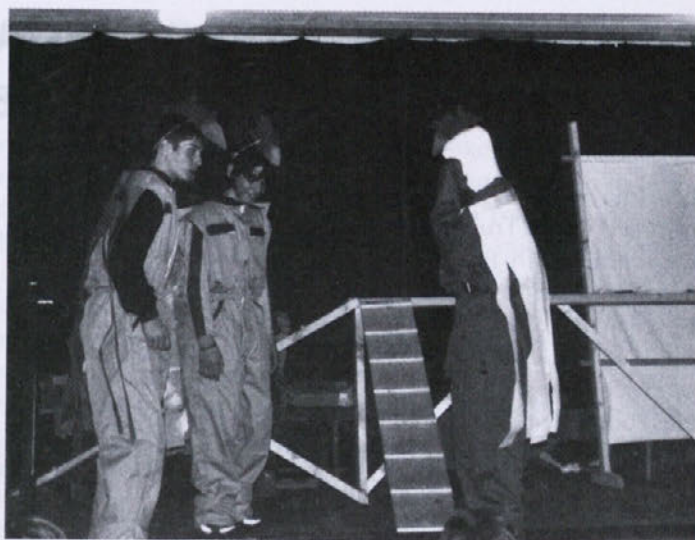
Darja Kogovšek

POD KURJO GREDO

V letošnjem letu je otroška dramska sekcija uprizorila nadvse zanimivo igro avtorja Roka Vilčnika z naslovom Čombo, sončni kralj. Kot že prejšnja leta smo se odločili za igro s pravljničnim pridihom, ki je postavljena v imaginarni kurji svet. In v tem svetu je pomembno samo eno: prekrasni petelin, ki budi sonce. Zaradi nadvse pomembnega petelinjega dela je petelin Čombo glavni v kurniku. Vse drugo so neumne, zagamane kokodajsarke, po domače kokoši, tolste kure, ki imajo v kurjem svetu samo eno nalogo, valiti jajca. To pa ni lahka naloga. Vsaka kokoš je imela poleg skrbnega valjenja samosvoj hobi.

Športnica Smiljana je od jutra do večera trenirala letenje ptic. Vsak njen polet se je klavrno končal z buškami ob udarcih ob tovarišice ali gredo. Brihtna Johana, pamet vseh kur, ni izbirala besed, ko je bilo treba podučiti druge kokoši o tem ali onem. Hkrati pa je bila Johana tudi pesnica. S svojo tenkočutno liriko je poizkušala osvojiti Čombo samo zase, a ji ljubezni ni vračal. Nerodna Betka je poleg svojega spotikanja obvladovala pletenje kurjih nogavic. Prelepa Gabi pa je osvojila Čombovo srce, a glej ga zlomka, ko prelomi kurje pravilo številka ena, tudi ona pade v petelinjo nemilost. Pisano jajce je namreč prebarvala z apnom in tako pretihotapila v kurnik konkurenco, nova dva petelinčka. Cirila, stara kokoš, večino dneva prespi ob gredi. Tu in tam pogleduje po preostalem kurjem direndaju in se ne meni dosti zanj. Le kadar se prikaže Čombo, pade skupaj z drugimi kurami na tla, da ga pozdravi s krempļji in glasnim vriščem. Kurji trušč seveda Čombo brez truda pomiri in temeljito izpraša njihovo vest, ali so mu še zveste. »Kdo je najmogočnejši?« vpraša. »Ti, veličastni Čombo,« se mora zaslišati v odgovor.

Ko zaradi zgodnejutranjih spletk okrog pisanega jajca Čombo resno zboli, zavlada v kurniku pravi preplah. Če ni sonca, tudi slastnih črvčkov ni na razpolago. In to je priložnost, da stopita v akcijo petelinčka, izvaljena iz pisanega jajca, da zavladata kurniku. A Johana se ne da. Kurja pamet ji prišepne kruto resnico, da jih je Čombo vlekel za nos, saj sonce vzhaja, kljub temu da Čombo ne kliče več sonca. Zato ob misli, da bi se podrejala novima petelinčkoma, ki komaj kaj pisneta, ponori. K sreči se Čombu glas povrne in znova vzpostavi red v kurniku. Petelinčka sta povišana v princa, soncu pa je ukazano, naj vzhaja kar samo od sebe.

Čombo, sončni kralj. (Marko Vehar)

Hkrati je predstava štelala tudi za območno revijo otroških gledaliških skupin. Ocenjevalka nam je dala dobro oceno. Igralci so se dobro znašli v vlogi nespretnih kokoši. Glavni rekvizit – kurja gred – je dobro služil svojemu namenu. Kljub nekaterim nenačrtovanim dogodkom v predstavi so mladi igralci igro suvereno nadaljevali. Kot je za premiere značilno, je tudi tokrat igralce na trenutke lomil smeh, a domače publike to ni zmotilo. Sam ocenjujem igro kot korak naprej. Prvič smo imeli konkretno uporabne rekvizite. Kljub boleznim in težji interpretaciji nam je uspelo igro spraviti na oder. Igra bi lahko izboljšali z bolj resnimi vajami. Sicer pa je važno, da se mladi srečujejo in na vajah utrjujejo prijateljstva, to je poleg igre tudi osnovni namen našega druženja.

Ob materinskem dnevu so se predstavili tudi mlajši člani naše skupine pod vodstvom Darje Kogovšek. Vseh nastopajočih gledališnikov je bilo 24 in to je vredno aplavza. Hvala staršem, ki spodbujate svoje otroke pri gledališkem ustvarjanju in kulturnem utripu kraja. Številen obisk predstave nam daje dodaten motiv za delo v prihodnje.

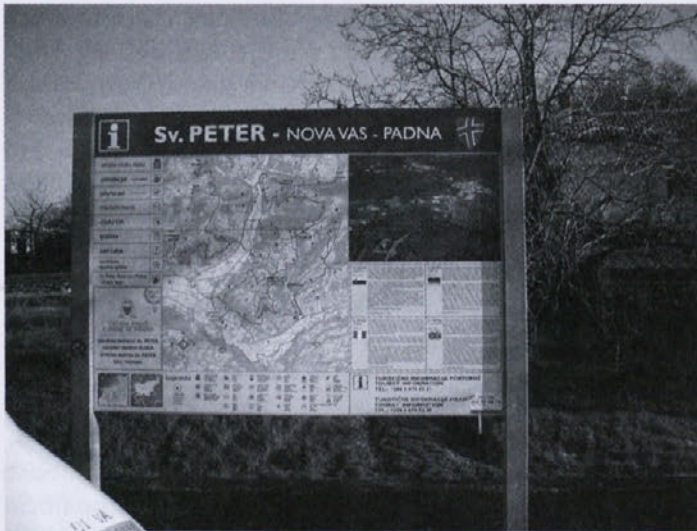
Tomaž Mivšek

SODELOVANJE ZAVRAŠKEGA PEVSKEGA ZBORA NA REVJI PRIMORSKA POJE 2008 V SVETEM PETRU

Letošnja revija pevskih zborov je bila posvečena 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja. Potekala je od februarja do maja po različnih krajih Primorske, od Trente do sv. Petra nad Sečovljami, delno pa tudi onkraj naših meja v Števerjanu, Trstu, Briščikih, Bazovici, Sovodnju in Gorici. Prvič pa tudi v Zagrebu. Zbori so prepevali po 31 krajih Primorske, tako da prireditve upravičeno nosi svoje ime.

Naš zbor je imel nastop v kulturnem domu v Sv. Petru 2. marca. Na njem so sodelovali še pevski zbori iz Doline pri Trstu, iz Repentabora, Podbrda in Šempasa.

Sv. Peter je stara istrska vasica s klasično arhitekturo tako hiš kakor tudi cerkve iz prejšnjih stoletij. Kulturni dom je novejši, z lepim igriščem in razgledom na okolico. Gradijo nove hiše z velikimi portali in kamnitimi dvorišči.

Da vidimo, kje smo. (Rihard Bogataj)

Kakšno uro pred začetkom smo prispeli zbor in nekaj navijačev pred Kulturni dom, kjer so se že zbirali drugi pevski zbori. Nobenih obiskovalcev ni bilo videti prihajati, vse je bilo mirno, le tu pa tam so ropotali traktorji z drvni, kakor da se zima komaj začinja. Ženske so urejale gredice in vrtove, skratka nič kaj praznična nedelja ni bila na zunaj.

Medtem ko si je zbor ogledoval dvorano, zborovodkinja Polona pa preverjala akustiko, sva z Jožetom L. po nasvetu neke vrtnarice odšla na kavo kak kilometer naprej. Ker ni bilo videti nobenega lokala, sva vprašala še enkrat, in gospa nama je povedala, da bo treba za kavo še kak kilometer dlje, vino pa bi se dobilo tudi prej. Pospeseno sva pohitela nazaj že kakšno minuto prepozno in dvorana je bila že začuda zasedena, ljudje pa so še vedno prihajali. V dvorani je bilo zelo živahno in tako smo pričakali začetek s pozdravnim nagovorom predsednika, nato pa so zapeli zbori.

Zbori so imeli na programu različne pesmi, zamejci predvsem o vinu in morju pa tudi kakšna narodnozabavna je bila vmes. Sicer ne vem, kdaj je dobil naš zbor razpored, za sv. Petra pa je

gotovo najbolj vžgala ljudska iz Istre Zigo-zigo-zago s hudomušnim besedilom, živahna in lepo zapeta pesem. Po dvorani so se malo spogledali in se nasmihali, nato pa je sledil lep aplavz. Tudi druge pesmi so bile lepo sprejete, kakor Smrt in pijanci, Kak so me mati navadili, predvsem pa že omenjena in Magdalenca.

Mešani pevski zbor Zavratec se predstavi. (Rihard Bogataj)

Na koncu se je videlo, da so obiskovalci zadovoljni z uspešno prireditvijo, mi pa tudi kakšne pol ure pozneje ob joti in narezku na kmečkem turizmu Mahnič nad mejnim prehodom in hišo Joška J. Lokal je sprejel vse zborove in po večerji in kakem kozarčku so se spet zaslišale pesmi, iz vsakega kota svoja, dokler se nekemu dirigentu le ni uspelo dogovoriti za eno skupno za konec.

Vsak zborovodja dobi zgoščenko s posnetkom nastopa na reviji. (Rihard Bogataj)

Nazaj grede smo poslušali posneto zgoščenko in zborovodkinja je bila zadovoljna, saj so se slišali tudi tenorčki. Gledano tako ali drugače, je revija lepo uspela.

Rihard Bogataj

Napoved likovne kolonije »MIKROTRAVNIK«

Letošnja, že peta likovna kolonija v organizaciji KD Zavratac nosi naslov Mikrotravnik in bo potekala od 18. do 20. julija v Zavratacu. Kot že vsakič doslej se prireditve odvija na prostem, v naravi, v neposredni bližini vasi in tako smo organizatorji tudi tokrat določili motiv krajine kot izhodišče za ustvarjalno delo. Vendar se organizatorji tokrat nismo usmerili v običajne motive posnemanja ali abstrahiranja narave znotraj bogate tradicije likovne umetnosti, temveč se bomo z udeleženci podali na področje znanosti, natančneje mikrobiologije. Ustvarjalni procesi se bodo namreč opirali na prostemu očesu neviden ali vsaj slabo viden fragment narave. Tu smo povabili k sodelovanju mikrobiologinjo Marjeto Žonta, da nam s pomočjo mikroskopov in povečevalnih stekel pomaga priklicati, približati v vidno polje poljubne dele rastlin (prerezi stebel, strukture lističev, cvetni prah ...) ter živalce in bakterije (ameba, paramecij ...). Dejstvo je, da so bakterije v štiri milijarde let (!) trajajoči evoluciji dosegle izjemne sposobnosti

in neverjetno pestrost ter prilagojenost na okolje (nekateri živijo v toplih vrelih pri temperaturi 73° C). Čeprav so po našem dojemanju to sila nevarna bitja, ki jih je treba uničiti, na človeškem telesu in v njem živi okrog 240 milijard bakterij (človeško telo pa sestavlja približno 200 milijard celic, prav presenetljivo manjše število). Znanstveniki celo dokazujejo in pojasnjujejo različne oblike komunikacije med samimi bakterijami in njihove vedenjske vzorce (ko prepoznajo nasprotnike, se združijo v obrambne skupine ali celo napravijo samomor, da postanejo hrana za bodoče preživele ...) Skratka, živimo v svetu bakterij. Ti nevsakdanji prizori iz narave, če nam jih bo uspelo približati očesu, nam bodo služili za izhodišče in rdečo nit v ustvarjalnem procesu, ko jih bomo prevedli v likovno govorico in na novo materializirali, upodobili na platnu (lahko kot povečane organske forme ali kot ponavljajoče se strukture kakega vzorca). Pri tem izboru motiva in pogledu v komaj vidno pojavnost narave seveda ne bomo prvi.

WOLS (1931–1951)

Eden izmed pomembnih evropskih umetnikov, katerega motive (ki se navezujejo na rastlinski mikrosvet) bomo spoznali na začetku letošnje kolonije, je Alfred Otto Wolfgang Schulze. Nemški slikar je leta 1933, po študiju na Bauhausu, odšel v Pariz, da bi se osvobodil pritiska strogo buržoazne družine in nevarnosti nacizma. Po naključju si je nadel psevdonim WOLS (kot njegovo pravo ime, poenostavljeno zapisano na telegramu), da bi laže uspel kot avantgardni

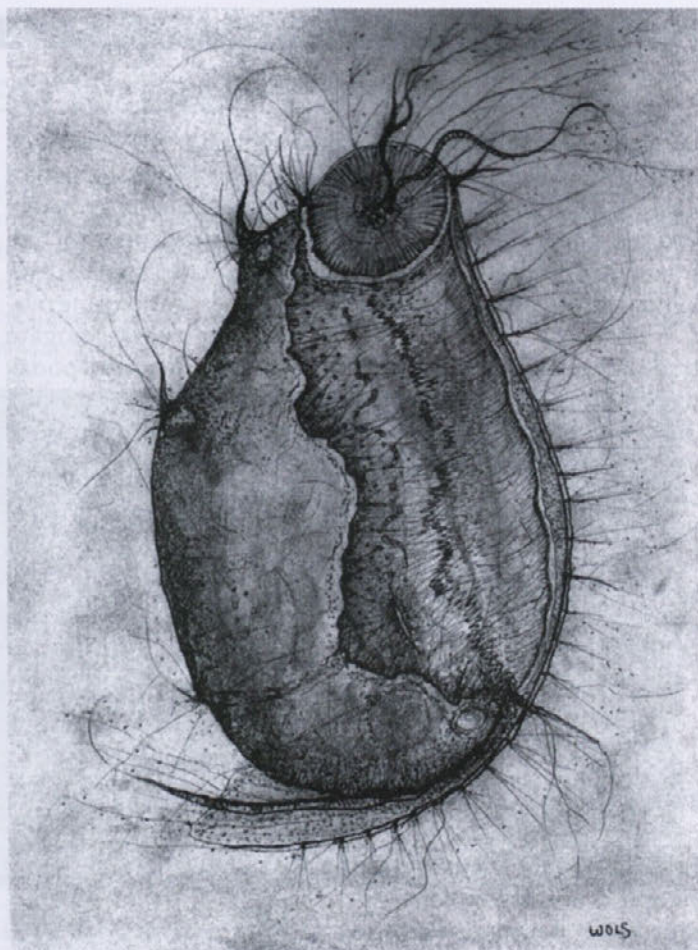
Alfred Otto Wolfgang Schulze – Wols.
(internet)

fotograf v Parizu. Njegovo uspešno obdobje na tem področju se je končalo na začetku vojne, leta 1939. Bil je interniran in je preživel precej vojnega časa v zaporih ter celo izkusil koncentracijsko taborišče. V tem tragičnem času (ko se je kot mnogi trudil emigrirati v ZDA) se je začel poglobljeno izražati v risbi, jedkanici in akvarelu, kasneje pa tudi v oljnem slikarstvu. Po vojni se je vrnil v Pariz in živel napol obubožano in samodestruktivno življenje. Dejal je, da kljub revščini in strahu, da ne bi nekega dne oslepel, ljubi življenje.

Wols se je posvetil slikarstvu v negotovem času pred izbruhom druge vojne. V preprosti tehniki je na papirju ustvaril veliko risb in akvarelov, ki v nadrealističnem duhu, pod vplivom Kleeja in Miroja, pogosto prikazujejo dele pokrajin z nežno arhitekturo izmišljenih mest. Kot je dejal, se vse, kar sanja, dogaja v velikem in zelo lepem, neznanem mestu. V tem času in kasneje (to nas še

posebej zanima) je ustvarjal tudi risbe mikroskopskih organskih oblik, ki s svojo strukturo spominjajo na delce rastlin in živali. V povojnem času je s slikanjem ohranil svoj edini pravi stik, dialog z zunanjim svetom. Začel je slikati v olju na platna večjega formata. V ta je z del na papirju prenesel pridobljene značilnosti in izkušnje, intenzivno pa se je posvetil sami obdelavi barvne snovi in spremenil postopke slikanja. Prej nežna, zgoščena risba spontanih krivulj, spiral in vzporednic se sedaj, ko obrne čopič na konico, zagriže in vreže v telo barve. Iz energičnih prask in vbodov čopiča ponekod mehko polzijo curki barve. Iz razrite površine slike pa še naprej vstajajo dobri in zli fantomi iz nekih sanj, v katerih včasih zasledimo avtorjeve prstne odtise. Njegov svet tako postane negotovo in tesnobno slikovno polje, na katerem se zunanja pojavnost, svet objektov, skozi snov spremeni v eksistencialno izkušnjo slikarja. Da je pozabil na prevzetnost in zablode človeštva, se je raje posvetil naravi. V slikarstvo je z zanimanjem za prod, rastline, ribe in kamenje v vodi z zanj značilnim rokopisom vnesel procese nenehnega spreminjanja in rasti v pristanišče lastne slike. Vrtinci, vejevja, prekrivanja, valovanje, zamiki. Preziral je estetiko, ki ugaja očem, in vnaprej določene koncepte gradnje slike. Njegov slikovni prostor je raje kaotičen, popacan in razoran, spraskan in polit – seveda z veliko mero selektivnega nadzora. Njegov (fizični) odnos do platna in snovi, ne nazadnje tudi do narave, se kaže v energiji zamahov njegovih rame in potez zapestja. Njegove podobe je Sartre razumel kot strah pred bivanjem na svetu.

Tragično je umrl, po tem, ko je nehal uživati alkohol, zaradi zastrupitve s hrano. Njegovo značilno slikarstvo znotraj abstraktnega ekspresionizma so kritiki pozneje označili kot »kozmični impresionizem«.

Pražival, bičkar in paličaste bakterije. (internet)

Potek likovne kolonije

Prireditve se začne 18. julija, v petek popoldan, z zbiranjem in spoznavanjem udeležencev ter organizatorja na kraju prireditve. Sledi uvodno predavanje s predstavitvijo letošnje kolonije, nato pogovor med udeleženci na zastavljeno temo.

Sobota se začne z demonstracijo dela z mikroskopom in povečevalnimi stekli. Marjeta Žonta nam bo udeležencem prikazala posamezne vzorce pod mikroskopom ter ponazorila delo z njim. Nato sledi iskanje ustreznega gradiva oz. motiva in zasnova likovnega dela. Ustvarjanje traja ves dan, zvečer pa je predviden nastop etno glasbene skupine in medsebojno druženje.

V nedeljo, 20. julija, sledi nadaljevanje zastavljenega dela. V popoldanskih urah se prireditve sklene z javnim odprtjem likovnih del, razstavljenih na kraju poteka kolonije. Nastala dela se jeseni postavi na ogled še v Idriji, nato se jih vrne avtorjem. Ob slabem vremenu se prireditve prestavi. Lepo vabljeni ustvarjalci in obiskovalci!

Andrej Mivšek

viri in literatura:

- Katalog. (1989). Wols: Bilder, Aquarelle, Zeichnungen, Photographien; Druckgraphik. Zürich: Kunsthaus, Düsseldorf: Kunstsammlung Nordrhein – Westfalen
- Revija. (maj 2007, letnik XVII). Gea. Mikrosvet; Skrivnostno življenje bakterij (str.: 14-21)

ŽIVLJENJE V ANGLIJI

Družina Kotar na domačem vrtu. (iz arhiva Kotarjeve družine)

Kotarjevi so šestčlanska družina, poleg Alenke in Jurija so tu še trije fantiči, Filip, Leon in Peter, stari od dve do pet let, in štirimesečna Amalija. Slabetova Alenka je bila naša sovaščanka vse do pred nekaj leti, ko se je poročila in se nato z možem in otroki preselila v Anglijo.

Za odhod so se odločili zaradi Jurijevega izpopolnjevanja v tujini. Na izbiro je imel več držav in ker so bile najboljše možnosti za vso družino v Angliji, so se odpravili prav tja, kjer se bodo poleg drugega lahko tudi izpopolnjevali v angleščini. Na začetku so odšli le za dve leti, sedaj pa so bivanje podaljšali še za leto in pol. Jurij je dobil službo na Univerzi v Cambridgeu. Ta je med najbolj priznanimi univerzami na svetu, z osemstoletno tradicijo, in ima zelo dobro pokrito naravoslovje, tudi fiziko, s katero se Jurij službeno ukvarja.

V Angliji živijo v hiši z vrtom, kjer Alenka preživlja čas s svojimi tremi fanti in punčko. Jurij ima fleksibilno službo, je raziskovalec na inštitutu Cavendish. Jutra pri njih so v znamenju urejanja otrok in odhoda Jurija v službo. Dela od devetih do osemnajstih, nato pride domov na večerjo. Alenka se medtem posveča otrokom, igrajo se na vrtu, vozi jih v parke v bližini njihovega doma, na otroška igrala, pa tudi v organizirane igralnice, likovne

ter glasbene delavnice. Možnosti, kam vključiti otroke, je tam zelo veliko, saj je tudi za predšolske zelo dobro poskrbljeno z zelo raznolikimi dejavnostmi. Vrtci so precej dragi, zato ni redko, da eden od staršev ostane doma in skrbi za otroke. Najstarejši sin, petletni Filip, hodi že v osnovno šolo, kjer traja pouk od devetih zjutraj do treh popoldan, triletni Leon pa se bo jeseni vključil v predšolski program, ki traja dve uri in pol na dan. Izbira šol v Angliji je velika – od javnih do raznih zasebnih (npr. katoliške). Zelo skrbijo tudi za varnost otrok; ti nikoli ne hodijo v šolo sami, temveč vedno v spremstvu. Zanimalo me je, kako se njuni otroci znajdejo v dvojezičnem svetu, med slovensko govorečo družino in angleško govorečo okolico, pa Alenka pravi, da Filip zelo dobro razume angleško, je pa zaenkrat še bolj redkobeseden, mlajša dva pa izgovarjata enostavnejše besede.

Življenje v Angliji je na splošno dražje, je pa tam tudi standard višji. Možnosti za zaposlitev in izobraževanje je kar veliko. Angleži zelo cenijo sposobnosti in znanje posameznika, ne le stopnjo izobrazbe oziroma naziv, ki ga je dosegel s šolanjem. V Cambridgeu so zelo odprti za tujce. To se kaže v narodnostni pestrosti na univerzah, saj so tu ljudje z vsega sveta.

Poudarjajo stik z naravo, veliko je parkov, vrtov, tudi hiše imajo vrtove. Na vrtovih za hišami družine preživijo veliko časa, med drugim tudi prirejajo piknike. Parki so zelo lepo urejeni, trate vedno pokošene, otroška igrala vzdrževana, lastniki psov pa skrbijo za snago.

Reka Cam, na kateri se dogaja marsikaj - čolnarjenje, plavanje, športno veslanje, stanovanjske ladjice; kot turisti pa se s čolni, ki jih poganjajo "na roke", lahko popeljete na ogled starega mestnega jedra. (iz arhiva Kotarjeve družine)

Alenka opiše Angleže, s katerimi je v stiku, kot odprte in prijazne, s sosedi imajo dobre odnose, na voljo so jim, če bi potrebovali pomoč. V mestu delujejo tudi skupine za tujce, da jih usmerjajo, organizirajo družabna srečanja (coffee mornings), da bi se prišli čim prej počutili domače. Všeč ji je, da je povsod lepo poskrbljeno za otroke, na primer v zdravstvenih domovih so vedno pri roki knjige in razne igrače, s katerimi se otroci zamotijo. Na splošno imajo dobro razvito zdravstvo, to velja

tudi za porodnišnico, v kateri je rodila Petra in Amalijo. Porod obravnavajo kot družinski dogodek, pri katerem je lahko zbrana vsa družina. Že na dan poroda se je mogoče skupaj z novim članom družine odpravili domov.

Hrana v Angliji ni tako raznolika kot pri nas, značilne so klobasice, pite pa angleški zajtrki: šunka in jajca (ham&eggs) in fižol. Zaradi vsesplošnega pomanjkanja časa se je zelo razširila pripravljena hrana, ki jo samo pogreješ. Sedaj pa že uvajajo programe Five a day (petkrat na dan), ki spodbujajo uživanje sadja in zelenjave zaradi splošno nezdrave prehrane. Včasih, ko pripravljajo našo domačo hrano, se jim zgodi, da v trgovini ne najdejo sestavin, na primer pšeničnega ali koruznega zdroba.

Del Kraljevega Kolidža (Kings College), kjer so snemali tudi film Harryja Potterja. (iz arhiva Kotarjeve družine)

Povedala mi je še nekaj zanimivosti, da so npr. hiše večinoma grajene kot dvojčki, po tleh imajo tapison, napeljava, kabli za tv potekajo kar zunaj po hišah in ne po ometu kot pri nas. Tudi pipe v kopalnicah so za nas zelo nenavadne, in sicer iz ene teče mrzla, iz druge pa vroča voda. Včasih so se namreč umivali tako, da so si vodo natočili v umivalnik in se potem iz njega

umivali s toplo vodo. V hišah imajo tudi drugačne vtičnice, zato za vse aparate, prinesene iz Slovenije, potrebujejo adapter.

Vprašala sem jo tudi, kako je z dežjem v Angliji, saj je znano, da je tam veliko padavin.

Presenečena sem bila nad odgovorom, da je dežja dejansko zelo malo in da večinoma le prši in tako ljudje dežnikov sploh ne nosijo s seboj. Količina padavin v Cambridgeu je primerljiva s količino v polpuščavskem podnebju. Temperature v zimskem

Doubledecker. (internet)

času so okrog 10 stopinj in ni nič čudnega, če vidiš Angleža sredi zime v kratkih rokavih, saj se zelo malo oblačijo. Cambridge, mesto, kjer živijo, je znano po kolesarjih, ljudje se vozijo v službe, veliko je tudi parkirišč za kolesa, na katerih pustijo kolo med delom. Seveda v Angliji ne gre brez vožnje po levi, značilnih dvonadstropnih avtobusov (doubledeckers) in rdečih telefonskih govornic, ki jih je veliko tudi v Londonu, glavnem mestu Anglije, petinštirideset minut oddaljenem od Cambridgea.

Z Alenko sem se pogovarjala, ko je bila na dvomesečnem oddihu v Sloveniji. Starejša otroka sta navdušena nad življenjem na deželi, tu imata namreč več možnosti za stik z domačimi živalmi, navdušujeta se nad traktorji, stroji, ki jih vidita doma pri Slabetu, saj te priložnosti v Angliji nimata. Kljub temu se veselita, da gredo nazaj v Cambridge, saj komaj čakata poleta z letalom, starejši Filip pa tudi šole, kamor hodi.

Tudi ko so v Angliji, so ves čas stiku s Slovenijo, obiskujejo jih sorodniki, stike ohranjajo prek telefona in interneta, tako spremljajo dogajanje doma. Komunikacija pri vsej tehnologiji res ni problem, pogrešajo pa domači jezik, slovensko kulturo, vendar ne pretirano, saj življenje v Angliji jemljejo kot priložnost. Zaenkrat ne mislijo ostati v Angliji in načrtujejo vrnitev domov. Tudi Alenkini sovaščani menimo, da je škoda, da bi tako uspešni izobraženci ostali v tujini, saj prav take potrebujemo, zato navijamo, da se vrnejo domov ter s svojimi izkušnjami in z znanjem, pridobljenim v tujini, obogatijo našo skupnost.

Karmen Kogovšek

RIM

V sklopu katehetsko pastoralne šole v Idriji sva se udeležila romanja v Rim. Z avtobusom smo se pognali na predvečer praznika, ko so že goreli kresovi. Poleg najinih sošolcev smo v Novi Gorici »pobrali«
še tamkajšnje slušatelje.

Na avtobusu je bilo sproščeno ozračje. Ker smo različno premagovali dolgo vožnjo proti večnemu mestu, ni manjkalo smeha. Poleg napihnenih vzglavnikov, persena in domačih zdravil so bile prisotne še vonjave po sveži salami. Krohot iz zadnjega dela avtobusa je proti vse poznejšim jutranjim uram počasi ugašal, a prav zares ni spal nihče. Dvoje postankov smo s pridom izkoristili za razteg oteklih okončin. Pred sedmo uro zjutraj smo že imeli v kapeli ekumenskega centra, kjer smo stanovali, sv. mašo. Po neprespani noči tudi zajtrk ni zbudil pretiranega apetita, edinole vrsta za kavo je bila precej dolga.

Švicarska garda med opravljanjem uradne dolžnosti. (Jurij in Janja Vončina)

Prvi dan nas je pričakal Vatikan z dolgimi vrstami pred vhomom v baziliko, pa rentgenski pregled žepov in torb. A do Vatikana je bila še zapletena pot. V center Rima je najenostavneje priti z metrojem. Pod budnim očesom Luka smo se gnetli v vagonih in po stopnicah, včasih smo komu stopili na prste. Ogled Vatikana je poleg bazilike in trga obsegal še obisk groba Janeza Pavla II. Sprehod na kupolo so si privoščili le nekateri. Pa ne zaradi vstopnine, temveč zaradi triurne čakalne vrste. Večina udeležencev se nas je odpravila na lov na kavo za štiri evre. Za Vatikanske muzeje pa je zmanjkalo časa. Istega dne smo si pogledali še gnečo na Španskih stopnicah, pa pri Fontano di Trevi in še nekaj turističnih znamenitosti. Utrujeni in opečeni od majskega sonca smo se proti večeru privlekli do nastanitvenih zmožljivosti našega centra. Po obilni večerji s pašto, sadjem in rezki sta nas čakala tuš in postelja.

Naslednji dan je bil na vrsti Slovenicum. To je hiša, ki je namenjena slovenskim duhovnikom, ki študirajo v Rimu. Medse sprejmejo tudi slovenske romarje v času ogledovanja Rima. Kalistove katakombe so nam nazorno spregovorile o antični tehniki pokopavanja v mehak vulkanski tuf. Hladne temine z grobnicami so prišle še kako prav v vročini. Vseeno je bil tri četrt ure dolg ogled dovolj za vse. Najbolj izstopajo majhne vdolbinice grobov otrok, ki jih je res veliko, ter mozaiki. Zanimivo je tudi to, da so bile katakombe javen prostor, kamor so pokopavali umrle sorodnike. Kristjani namreč trupel niso sežigali kot preostali Rimljani, ker človek ne umrje, temveč samo spi do končnega vstajenja. Dolgi kilometri labirintov rogov v treh, štirih etažah so za zbiratelje kosti danes nezanimivi. Konec antike so zaradi ropanja germanskih ljudstev posmrtno ostanke pokojnih položili v skupno grobnico, tako da so katakombe danes prazne. Mit, da so se kristjani skrivali pred preganjanjem v katakombah, ne drži, ker so bile lokacije katakomb javno znane in dostopne.

Po hladnem podzemlju se nam je zahotelo še malo počofotati v Tirenskem morju. Zvečer smo se zbrali na hotelski terasi in prepevali slovenske narodne. Jurij Vončina pa je poskrbel za ritem bas iz plastičnega kanistra.

Mrzle vode Tirenskega morja. (Jurij in Janja Vončina)

Tretji dan smo tavalili po antičnem Rimu. Forum Romanum, Kolosej, Panteon so se ponosno, a umazani od smoga dvigali kvišku. Lepi sta bili tudi cerkvi sv. Cirila in Metoda in Santa Maria Magiore. Pozno popoldan smo se srečali še z Markom Rupnikom in si ogledali center Aleti.

Cerkev sv. Pavla v Rimu. (Jurij in Janja Vončina)

Antični kolosej. (Jurij in Janja Vončina)

V nedeljo smo odrinili proti domu in se ustavili v Assisiju. Lepo umbrijsko mesto v zelenju nas je vse navdušilo. Tudi rimskih gneč in japonskih turistov ni bilo na spregled, tako da smo se po nekaj dneh lahko prešerno sprehajali po ulicah. Spominkov tudi ni manjkalo. Časa za osebno molitev in sv. mašo je bilo tako kot vse pretekle dni dovolj.

Težko čakajoč slovenski hladni dež smo sedeli na avtobusu proti Sloveniji in ga dočakali že v Padski nižini. Na romanju smo imeli obilo zabave ob večerih in čez dan. Vsak slušatelj je poskrbel za dobro ozračje, tako da nam je včasih celo zmanjkovalo časa in energije za ogled znamenitosti. Bili smo občestvo v malem in to nam bo dajalo poguma na naslednjih študijskih podvigih.

Tomaž Mivšek in Jože Lazar

UTRINKI IZ ŽIVLJENJA 90-LETNE TETE FRNČE

Frančiška Gantar se je rodila na Mravljishah leta 1918 mami Johani in očetu Antonu. Njun prvi otrok je bila Mici, ki se je rodila leta 1906. Sledili so Ivana (1908), Jožk (1910), ki je umrl že pri dveh letih, Francelj (1912), Tone (1914), Jože (1916). Sedma po vrsti je bila Frnče. Leta 1920 se je rodila Marjanca, dve leti za njo Johan in tri leta kasneje še najmlajša, Julka. Izmed vseh desetih otrok v družini pa je naklonjena najdaljša življenjska pot Frnče.

Teta Frnče. (iz arhiva Rupnikove družine)

Spomini na mladost so prežeti z lepimi mislimi na starše, prijateljstva z brati in sestrami in skupaj preživetimi urami med delom, ki ga na kmetiji ni nikoli zmanjkalo. Spomini se preživetih dnevov, ko sta z bratom Jožetom kot otroka pasla živino v Črni. Vmes sta obirala maline in včasih tudi iskala živino, ki je medtem odšla po svoje.

Pridna in delovna mati je otroke vedno priganjala k delu, oče pa je popuščal in ji dejal, 'sej bo jutri še ena džorna'. Otroci so si krajšali redke trenutke brez dela s prebiranjem povesti. Še posebej rada sta kaj prebrala Frnče in Jože. Frnče se spomni, da je bila dostikrat okarana, ko je pozno zvečer še prebirala. Marjanca, ki se je izučila za šiviljo, pa je raje zašila kakšno obleko sebi ali drugim v družini. Skupne večere, ki so bili takrat brez televizije, so preživljali ob večerni molitvi in pogovoru. Mama Johana je ob predenju lana rada tudi kakšno zapela, preostali pa so se ji pridružili. Jože, Tone, Francelj in Johan pa so ob raznih priložnostih radi zapeli v kvartetu.

Frnče in drugi bratje in sestre so v Zavrvcu obiskovali italijansko šolo. Učiteljica je bila dobra ženska, doma iz Torina. Rada se je ustavila na Mravljishah in tudi, ko je odšla iz našega kraja, ji je še napisala pismo. Če so otroci morali pomagati doma, se je za pol kilograma putra vse dalo domeniti. Čeprav je bila učiteljica dobra in prijazna, pa so seveda bile kazni za manj pridne učence. Za njih je bila rezervirana oslovska klop in pa grob pesek, na katerem so morali kaznovani klečati.

Mladino so družila nedeljska srečanja ob nauku in ob redkih priložnostih so skupaj zavili tudi do Hmca v Dole, kjer je bila gostilna. Zaljubljenost so takrat mladi bolj skrivali in si naskrivaj izkazovali naklonjenosti. Zvečer, ko so šli vasovat k izvoljeni deklici, so naslonili lestev ob njeno okno in ji potrkali. Seveda pa niso ostali vedno neopaženi. Dvema nesrečnikoma se je na Medvedjem Brdu pripetilo tudi to, da so ju zalotili financarji, ki so si ogledovali dekleta pri isti hiši. Za kazen sta morala imeti lestev privezano na glavo in se tako sprehoditi vse do Godoviča. No, ljudi, ki so se jima smejali, verjetno ni manjkalo. V tistih časih so bili tudi zelo pogosti spori med zavraškimi in medvejskimi fanti in so se pogosto merili v močeh.

Nedelje in prazniki so bili dnevi, ko je vsa družina ne glede na vreme šla k maši. Pozimi, ko je bilo polno snega, so s konjem, ki je vlekel čok, naredili gaz in šli za njim do zavraške cerkve. Kasneje so naredili plug, ki ga je vlekel konj. Pred božičnimi prazniki pa je mati vsako jutro zbudila vse, da so šli ob 6h k zornicam.

Časa pod Italijo se spomni Frnče kot dobrega časa. Kmetje so lahko prodali svoje pridelke in živino. Kasneje pa se je vse spremenilo. Med vojno so ostale ženske in starejši moški sami na kmetijah in so morale opravljati težka dela. Ta čas je bil za kmete zelo težak. Partizani so jih zmerjali s kulaki in jim pokradli vse, kar se je dalo odnesti. Njihove zaloge hrane, žita in krompirja so pobrali in številčne družine so ostale brez vsega. Na ukaz partizana sta morali s sestro Julko zapreči konje in odpeljati v spremstvu krompir in žito na Pesk, kjer so jih čakali drugi. Dekleti sta bili vso pot v veliki nevarnosti. V Godoviču so bili v tem času Nemci. Nazaj sta se vračali sami in se na srečo vrnili živi. Ob drugi priložnosti pa sta morali spremljati domobranci v Kuliše in bili spet izpostavljeni nevarnosti. Med vojsko so domobranci za približno pol leta zasedli spodnji del hiše, domači pa so se morali umakniti v gornji del. Število konfliktov med domobranci in partizani se je spet povečalo in družina je bila spet v večji nevarnosti.

Tudi po vojni je bilo enako. Hrano so se bali skriti, ker bi jih partizani postrelili. Povojno življenje je bilo težko zaradi obvezne oddaje pridelka in živine oblastem. Svobodno življenje se je izkazalo za težko. Nekoliko lažje je bilo bajtarjem, ki so dobivali karte za hrano. V veliko pomoč so jim bili dobri sosedi, katerim so lahko zaupali in pri njih skrili žito ali kaj drugega, kar bi jim vzeli.

Najstarejši brat, Francl, ki je bil poročen v Zavrvcu z Birtovo Frančiško in imel na poti četrtega otroka, je med vojno šel z domobranci in bil na Koroškem, od koder se ni vrnil domov. Jože in Tone sta bila med vojno v italijanski vojski v Italiji in prišla s prekomorci nazaj v Jugoslavijo. Jože je kasneje prevzel Mravljishkovo domačijo in se poročil z Manico iz Pečnika. Brat Johan je na poti iz Italije padel nekje v Črni gori. Mici se je poročila v Preske in Ivana (Ihne) na Jelični Vrh. Tone in Marjanca sta se poročila na postojnski konec. Najmlajša pri družini, Julka, pa se je omožila k Brnk v Zavrtec.

Tudi za duhovnike ta čas ni bil rožnat. Gospoda Miklavčiča, ki je služboval v Zavrvcu, so imeli ves čas na piki, da bi ga zaprli. Med tem časom je zbolel in umrl.

Frnče se je poročila leta 1947 s sedem let starejšim Rupnikovim Joklnom (Jakob Gantar). Med vojno je bil šest let v Italiji. Potem pa je bil interniran v Nemčijo. Ker sta se poznala že prej in prav tako družini, sta se kmalu po vojni vzela. Ohcet je bila na Mravljishah, potem pa se je preselila k Rupnk, kjer je živel Jokl še z dvema sestrama. Ti sta ji bili v veliko pomoč in oporo.

V zakonu se jima je doma rodilo pet otrok. Prvorojenec je bil bolan, nekaj časa sta bila tudi v bolnici, a žal se otroku ni dalo pomagati in je pri dveh letih umrl. Frnče je bila takrat noseča v drugo in pred njo je bilo veliko skrbi in neprespanih noči. Jokl je bil dober človek, vendar je kmalu po poroki začel bolehati in ni mogel opravljati težkih del, teh pa je na kmetiji na pretek.

Prestani čas v vojski in v Nemčiji mu je pustil posledice. Pomagal ji je z delom v delavnici, kjer je kot mizar samouk izdelal marsikaj. V pomoč pri delu na kmetiji so bili ljudje iz vasi, ki so v zameno za kos njive, na katerem so sadili zase, pomagali pri delu. Velika nesreča za domačijo je bila, ko je pogorel kozolec. Veliko kasneje ga je vihar še enkrat uničil.

Oče Anton je umrl leta 1961, mama Johana pa osem let kasneje. Oba sta dočkala kar lepo starost. Jokl pa je umrl že leta 1975 in zapustil Frnče samo s štirimi otroki. Ti so počasi krenili vsak po svoji poti. Hči Franja se je poročila v Rovte. Rado je prevzel skrb za domačijo in mamu. Mlajša hči Danica pa se je poročila v Postojno. Veliko prežgodaj je za posledicami bolezni zapustila ta svet. Izguba še enega otroka je pustila rano na njenem srcu, ki se ne more zaceliti.

Najmlajši sin, Evgen, je rad pel in plesal. In ko so ga nekoč hecali, da bi šel za duhovnika, je odvrnil: 'Kar Rado naj gre, k ne zna plesat.' No, vseeno je prav on že zgodaj začutil željo, da bi postal duhovnik. Šolal se je v Vipavi in kasneje na Teološki fakulteti v Ljubljani. Danes pa slušbuje v Baški grapi in opravlja duhovniško službo v treh župnijah: Podmelc, Rut in Kneža. Je ljubitelj poezije, izdal je svojo pesniško zbirko in tudi v našem časopisu Oglar smo že objavili njegove pesmi.

Frnče danes še vedno rada kaj prebere in pogleda na televiziji. Njen vsakdan je prepojen z otroškim smehom in jokom, ki ga v Rupkovi hiši nikoli ni manjkalo. Skrb za vnuke in pravnuke jo ohranja mladostnih misli.

Teta Frnče ob osemdesetletnici obdana s svojimi vnuki. (iz arhiva Rupnikove družine)

S svojimi devetdesetimi leti je lahko za vzgled nam vsem, ki tarnamo za vsako malenkost. Pravi, da je treba hudo spotoma pozabiti in se zavedati, da je marsikomu na tem svetu huje kot nam. Vsega imamo na pretek in skoraj vedno se sekiramo brez potrebe. V življenju je čas, ko človek razmišlja o smereh v življenju, kam bi se obrnil. Če se človek odloči za pošteno življenje, bo ostal tudi pri tem, kar nas uči Cerkev. Kakšne so naše odločitve in vrednote, pa pokažemo s svojim življenjem. Kar so nam starši dobrega vcepili v mladosti – na to pot se bomo vrnili!

Jasmina Kogovšek

DIETA

Usoda mi je poslala bolezen, da sem morala k zdravniku, in nato sem še dvakrat po nekaj dni pristala v bolnici. Tam pa spoznaš in doživiš marsikaj. Tako se v spominu vračam v svoja otroška leta, kakšna je razlika v dieti danes in takrat. Saj takrat diete sploh, lahko rečem, ni bilo, saj ni bilo izbire v hrani. Bila je sama domača navadna hrana. Zelje, repa, fižol, ješprenj, žganci, pa seveda krompir. Redko je priromalo na mizo kaj boljšega.

Svežega mesa ni bilo, ravno takrat, ko so zaklali prašiča, je bilo kakšen teden kaj svežega mesa, preostalo meso so dali sušiti, saj takrat ni bilo zamrzovalnih skrinj, da bi meso lahko vložili in shranili za dalj časa. No, včasih, a zelo redko, je morala tudi kakšna ovca doma v zakol, da je bilo malo priboljška. Družine so bile velike in ena ovca je kmalu končala najprej v loncu in nato v praznih želodcih. Drugače smo pa vse leto jedli suho meso. Pa še tisto meso je čez leto postalo malo »žaltavo«, če ni bilo dobro posušeno in nato shranjeno. Kakšna je bila župa iz tega mesa, suha župa imenovana. Mleko smo tudi malokrat jedli sladko, saj ga je mama dala »kisat«, da ga je potem posnela in iz smetane napravila »puter« in nato nosila ta puter in jajca v Ljubljano prodajat ali pa jih kar pri znanih gospodinjah zamenjala za moko, tako da je lahko kdaj spekla malo kruha. Mleko smo jedli kislo, posebno večerja je bila vsak dan enaka, kislo mleko pa krompir v oblicah. Jajca so bila zelo redko na mizi; če je oče šel po kakšnih nujnih opravkih, takrat jih je bilo veliko manj kakor danes, pa še peš so večinoma hodili, mu je mama ocvrla dva ali tri jajca, da ni šel na pot lačen, in mi otroci smo ga željno opazovali, da bomo dobili kakšen košček.

Tako nismo imeli izbire pri hrani, tudi če smo zboleli, dieta gor ali dol. Če je otrok dobil ošpice ali kakšno drugo bolezen, je včasih priromala skozi vrata kakšna pomaranča ali bonbon, to je bil ves priboljšek.

Saj pravim, meso je bili svinjsko suho, mleko od krav, nobene predelave, in jajca domačih kokoši, pa smo preživeli in bili bolj odporni in trdni.

Danes, ko je vsega, je pa čisto drugače. Ko prideš k zdravniku, ti tam napojejo cele litanije, česa ne smeš. Najprej ti prepovejo suho svinjsko meso, mleko ne sme biti mastno, danes se smetana vrže v pomije, jajca povzročajo holesterol. Vsi mogoči slabi vzroki pridejo na dan. Enkrat izbruhne ptičja gripa, pa vse kure pobijejo, drugič krave znorijo, pa prašičja kuga nam preti, razni izdelki po trgovinah ne odgovarjajo predpisom, pa jih morajo izločiti iz prodaje.

Vsi se nekam pačimo in nergamo, pa to ni dobro, pa to nima nobenega okusa. Bolezni je pa vseeno vedno več, bolnice so vedno polne. Čeprav pravijo, da znanost napreduje, a ljudstvo vedno in skoraj nevede drvi v težke zdravstvene težave, da se dostikrat ne vidi iz njih.

Smrt bo vse to enkrat zaustavila in mi bomo z njo vred potonili.

Olga Vehar

ZAVRAC

Župnija šteje 687 duš. V šolskem okolišu je rečica Sora, ki pride od jugovzhoda ter zavije proti severu in se izliva v Savo. Tudi potokov ne manjka, ti so: Potok, Jakopnik, Božičnik, Črna, Klokoč, Sovražna grapa, Čemšič, Dobec, Rudnik. Stojječih voda ni, sicer pa so tla votla, s stoječimi podzemeljskimi vodami, kar spričujejo ribe, ki ob deževjih pridejo na svetlo in so bolj temne barve.

Njiv, travnikov in gozdov je okrog dve tretjini, ena tretjina je pašnikov in neobdelanega prostora.

Ljudstvo se marljivo peča in živi večji del s poljedelstvom, postransko z živinorejo. Gozdov je malo in imajo od njih le posamezni korist, toda z njimi varčno ravnaajo.

Gora ni, le hribovje, ki so: Kovk, Konjski vrh, Hrečovec, Jesni vrh, Rozkovec, Kucelj, Grintovec, Drevisnjik, Mačji grič, Kogelj, Ilovca, Jeliče, Kisovec, Tabor, Sivka, Jagodni grič, Krog, Kržiše in Medvedov grič.

Dolini se nahajata dve: Potok in Sora.

Poti so zelo slabe in grde, razen ceste, ki pelje iz Rovt proti Idriji; pa je dobro upanje, da se bo v kratkem obrnilo na bolje. Kruha ni treba nobenemu stradati, ker se žita obilno pridelava, prodana živina pa donaša lepe vsotice, da imajo ljudje za davke. Izobraženo pa ljudstvo ni posebno. Le nekateri, ki so drugje šolo obiskovali in znajo brati, pisati in računati. To se bo s časoma zboljšalo, odkar se je tu šola napravila. Za napredek so ljudje zelo vneti v vsakem oziru.

Za vsakdanjo šolo je bilo 1889. leta godnih 22 dečkov in 30 deklic. Od tega je šolo obiskovalo 20 dečkov in 27 deklic.

Vasi v tej župniji je sedem: Črna, Dole, Ižgorje, Podklanec, Potok, Ravne in Zavrac. Sel je tudi nekaj: Mravljiše, Brdo, Malavice, Zapotok, Sopotje, Rovt in Zakovk.

»Cerkev je le v Zavracu. Gradov ni. Znamenite so Matjaževe kamre. To so podzemeljske votline, katere je v starodavnih časih voda izdoblila. Te votline so bile za časov rogoviljenja Turkov po teh krajih zavetje ljudem, ki so notri spravljali in skrivali blago v varnost. Imele so železna vrata, katere je dala napraviti Loška grajščina, ki je imela te pokrajine v fevd. Ko so časi postajali varni in mirni, so se ta vrata kot nepotrebna odpravila. V teh votlinah so se skrivali beguni vojaški sosebno leta 1833« (str. 96, 2004).

Ta kraj je spadal nekdanj pod loško graščino, danes pod politični logaški okraj pod okrajno sodnijo Idrijsko.

Župnik Jakob Ferjančič še omenja jezero, ki se je raztezalo po poljanski dolini vse do Hlevnega vrha. Slišal je pripovedovati, da ko so neki hrib prekopal, je voda odtekla. Koliko je v tem govorjenju resnice, ne ve, mikavno pa je to vprašanje za geologe.

Tukajšnja župnijska cerkev sv. Urha je bila sprva kapela, le sčasoma je nastala cerkev. Nad vhomom ima zvonik letnico 1647, pod zvonovi pa 1747, kar kaže, da se je zvonik (30 m visok) dodelal kasneje. Strop v cerkvi je bil raven, začetek 19. stoletja se je obokal. Do leta 1788 je bila cerkev podružnica žirovske župnije, prej še loške. Istega leta je postala samostojna

župnijska cerkev. Farovž se je postavil leta 1789. Šola se je začela meseca novembra leta 1866.

Literatura:

Logaško Okrajno Glavarstvo. Uredil Vojteh Ribnikar. Avtor poglavja Zavrac – župnik Jakob Ferjančič. Zemljepisni in zgodovinski opis. Izdalo »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega.« Logatec, 1889.

Ponatis izdalo literarno društvo Zeleni oblaki, 2004, str. 95–97

Tomaž Mivšek

O VODI NEKOČ

SEM INTERVJUVALA PRABABICO, STARO 80 LET

KAKO STE ZGRADILI REZERVOAR?

Rezervoar smo naredili leta 1920, a ker je začel puščati, smo vodo začasno hodili iskat v Potok ali v Pikalce.

Pikalce. (Metka Lazar)

Potok. (Metka Lazar)

KAKO STE NOSILI VODO?

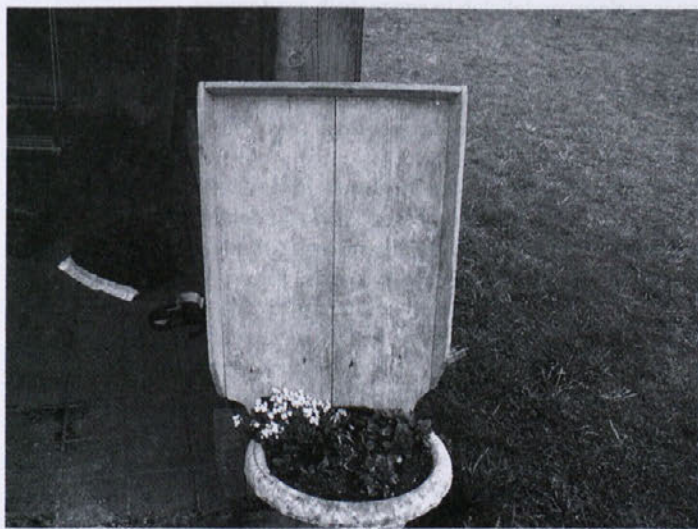
Vodo smo nosili z "brento" (lesena posoda), ki je imela naramnice in na vrhu odprtino z zamaškom. Če pa nismo imeli "brente", smo si dali na glavo svitek in nanj lesen škaf, ki smo ga držali z roko.

Svitek za na glavo za prenašanje težjih bremen. (Metka Lazar)

KAKO STE PRALI PERILO?

Ko smo vodo prinesli domov, smo jo zavreli in vanjo stresli pepel. Ko se je pepel usedel, smo lahko začeli prati perilo. Pepel nam je služil kot milo, pozneje pa smo pravo milo izdelovali sami. Potrebovali smo živalski loj, kolofonijo, ki smo jo kupili v trgovini. Milo smo kuhali pol dneva, mešati ga je bilo treba samo v eno smer. "Žajfa" je bila sivo-zelene barve in v obliki kvadrata. Za pranje smo lovili tudi kapnico, saj je boljša za perilo, ker je mehka, pa še manj praška se porabi, ker ima manj rudnin.

Perivnik. (Metka Lazar)

JE KDAJ KAJ ZAGORELO? KAJ STE STORILI TAKRAT?

V bližini nas na srečo ni veliko gorelo, je pa drugod. Zaradi vojne in nekaterim so Nemci požigali hiše. Ker za gašenje ni bilo dovolj vode in ni bilo s čim pogasiti, smo iz hiše pobrali le najnujnejše stvari in pustili, da je pogorelo do konca.

ALI STE SE VELIKO UMIVALI?

Po obrazu smo se umili vsak dan, v "škafih" pa smo se le ob nedeljah pred mašo. Vodo smo pogreli na štedilniku. Da je nismo kar zlili stran, smo jo uporabili še za zalivanje rož.

STE ZELO VARČEVALI ZA KUHANJE? KAKO STE PRIŠLI DO VODE POZIMI?

Ne, za kuhanje nismo ravno zelo šparali. Porabili smo je toliko, kot smo jo potrebovali. Ko pa je bila zima in nismo mogli do vode, smo topili sneg. Bil je seveda bolj snažen, kot ga imamo danes. Topili smo ga v kotlih, v katerih smo kuhali za pujse, ali pa na štedilniku.

KAKO STE NAPAJALI GOVEDO?

Govedo smo gnali napajat k studencu, kjer smo imeli lesena korita iz hloda, ki je bil izdolben, da se je voda lahko nabirala.

KAKO PA STE UPORABILI STRANIŠČE?

Včasih ni bilo stranišč na splakovanje, temveč so bila stranišča na prosti pad oz. "na štrbunk". Stranišča so bila zunaj zgradbe, ponavadi lesena.

Stranišče "na štrbunk". (Metka Lazar)

ALI SE ZAVEDATE ...?

... DA SMO BREZ PITNE VODE LAHKO ŽE ČEZ NEKAJ LET? ZATO POSKRBITO ZA NAŠO PRIHODNOST IN VARČUJMO Z VODO!!!

Metka Lazar

PRIMOŽ TRUBAR

Primož Trubar se je rodil v Rašici pri Velikih Laščah tesarju in mlinarju Mihi, podložniku turjaških grofov, in materi Jeri. Prvi Trubar na Rašici se v urbarju zasledi leta 1482. Priimek kaže, da je bil njegov praded kak »trobar«, morda graščinski trobec, »klicar«, ki se je preživljal s trobo. Ime Trubar, Truberus, je utegnilo nastati v latinskih šolah.

Rojstni kraj Rašica je bil v Trubarjevem času najpomembnejše gospodarsko in prometno središče velikolaške dežele. Zaradi gostega prometa so imeli v Rašici mitnico. Oče Primoža Trubarja je bil cehmojster – cerkveni starešina, ključar, ki nadzoruje cerkveno premoženje, pa tudi mitničar, ki je beležil dohodke turjaške mitnice, kar pomeni, da je moral znati pisati.

Leta 1520 je oče Miha prosil Turjačane za dovoljenje, da se sme sin Primož šolati za duhovski stan. Dvanajst let mu je bilo, ko je šel z doma. Šolal se je eno leto na Reki, nato dve leti v Salzburgu; tam se je moral preživljati s cerkvenim petjem. Nato je odšel v Trst k škofu Bonomu; pri njem je bil za osebne služabnika, poleg tega je pel kot član pevskega zbora v stolnici.

Ko je bil Trubar star devetnajst let, mu je škof Bonomo že dodelil župnijo Loko pri Zidanem mostu. Trubar jo je kmalu izročil vikarju, sam pa odšel v bogoslovno službo na Dunaj. Leta 1530 ga je škof Bonomo posvetil za duhovnika in ga določil za vikarja v Laškem, kjer je pridigal v duhu Erazma Rotterdamskega in seznanjal ljudi z nauki, ki jih uče evangeliji. Pred jezo faranov, ki so mu grozili, saj so jih njegove pridige v novem duhu vznemirjale, se je umaknil v Ljubljano in sprejel mesto stolnega pridigarja. V svojih pridigah je Trubar uporabljal svetopisemsko razlago švicarskih reformistov. Zaradi njegovih nazorov ga je deželni glavar leta 1540 pregnal in Trubar se je spet zatekel v Trst pod okrilje škofa Bonoma. Bonomo ga je vnemal za gesla in razmišljanja švicarskega reformatorja Kalvina in dosegel pri ljubljanskem škofu Kacijanarju, da je Trubarja imenoval za kanonika. V Ljubljano se je vrnil leta 1542.

Pod novim škofom je Trubar dobil službo drugega pridigarja v Rothenburgu in se oženil z Barbaro, hčerjo Matije Sitarja iz Kranja. To je bil čas, ko je Trubar začel snovati in uresničevati zamisli za razvoj slovenske književnosti. Prestopil je k augsburški veroizpovedi. Začel je uresničevati zamisel pridobivanja Slovencev za novo vero s slovensko tiskano besedo. Da bi ustregel praktičnim potrebam, je sestavil najprej **katekizem** in **abecednik**. Za osnovo knjižnega jezika je vzel govor svojega rojstnega kraja Raščice (Rašice), torej osrednje slovensko narečje, za katerega je menil, da ga razumejo vsi Slovenci. Trubar je dal obe knjižici v tisk tiskarju Morhatru v Tubingenu. Knjižici sta bili natisnjeni z gotskimi črkami in sta izšli v tisoč izvodih.

Abecedarium z Brenzovim malim katekizmom je izšel pred koncem leta 1550. Želel je, da bi se rojaki iz njega naučili brati. Trubar je tako postal začetnik slovenske književnosti.

Katekizem v prozi in pesmih s Flacijevu pridigo o veri je izdal leta 1551. Katekizem vsebuje nekatera pojasnilna poglavja iz protestantskih nauk, šest pesmi, dve molitvi in pridigo o veri. S to

Primož Trubar. (internet)

knjižico je hotel Trubar učiti rojake protestantske vere in hkrati ustreči protestantskemu bogoslužju na Slovenskem.

Trubar se je pod oba dela podpisal kot »rodoljub ilirski«, tiskar pa si je dal izmišljeno ime Jernej Škrjanec na Sedmograškem, da bi se izognil morebitnemu preganjanju.

Primož Trubar je prvi uporabil izraz »Slovenci« (namesto Kranjci, Štajerci, Korošci ...). Trubar je Slovence tako rekoč »preštel« in jih skupno poimenoval s štajersko besedo za tiste prebivalce naših dežel, ki niso govorili nemško. Ker je reformacija priporočala rabo domačega jezika, je Trubar v svojih obrednonabožnih besedilih dodal toliko domoljubnih primesi in vzklikov, da ni dvoma, da se je zavedal narodnega pomena jezika. Tako je v enem pismu zapisal: »Bog ve, da sem že v tistem času, ko sem še pri vas (na Slovenskem) pridigal v slovenskem jeziku iz latinskih in nemških knjig, pogosto vzdihnil k Bogu, naj se zaradi posvečenja svojega imena ozre tudi na naše ubogo, preprosto, dobrosrčno slovensko ljudstvo, naj mu prizanese ter ga obdari z veliko milostjo in darom, da bi se tudi njegov jezik pisal in bral kakor jeziki drugih ljudstev ter bi se sveto pismo in druge dobre krščanske knjige prevedle in natisnile v slovenskem in hrvaškem jeziku – saj že sv. Pavel prišteva tudi raznovrstne jezike med darove sv. Duha.«

Kmalu po izidu prve knjige je Trubar dobil župnijo v Kemptenu ob tirolski meji in tam je s pomočjo Petra Pavla Vergerija, nekdanjega koprškega škofa, leta 1555 izdal v novi izdaji prvi slovenski knjigi Catechismus in Abecedarium, po Vergerijevem nasvetu v latinici, ter Ta Evangelii Svetiga Matevža. Leta 1557 je izdal tisoč strani obsegajočo knjigo Ta prvi deil tiga Noviga testamenta. Knjiga vsebuje prevode evangelijev in dejanj apostolov in je opremljena z dolgim predgovorom o naukih Lutrove vere, s koledarjem in Postilo, to je razlago nedeljskih in prazničnih evangelijev.

Trubar je imel v tem času veliko dela, dobil je župnijo v Urachu in prevzel vodstvo biblijskega zavoda. Med drugim je izdal Register, poročilo o svojih dotedanjih delih, da bi ovrgel očitke, da je zwinglijanec. To poročilo velja za prvo bibliografsko delo pri Slovencih.

Nato je sledilo povabilo Trubarju s strani deželnih stanov, da bi sprejel v Ljubljani mesto protestantskega dekana. Junija 1561 se je odpravil v Ljubljano in veličastno so ga sprejeli. Uredil je slovensko protestantsko cerkev. Sestavil in izdal je tudi Cerkevno ordningo (1564), to je cerkveni red za slovensko cerkev. S tem redom je posegel v pravice deželnega kneza in ta je dal knjigo zapleniti, Trubarja pa izgnati.

Primož Trubar je v svojih delih dajal napotke starim ženam ter jasno pozval bralce, naj se ne izogibajo hišnega dela.

Po vrnitvi v Nemčijo je Trubar bival nekaj mesecev v Lauffenu, nato se je za stalno naselil v Derendingenu in bil tam župnik do smrti. Trubar je tu izdal leta 1566 Ta celi psalter Davidov, nov Abecedarij in nemško slovenski Ta celi katehismus in druga dela.

Leta 1577 je končal svoje življenjsko delo s prevodom Noviga testamenta puslednji dejl. Zadnje njegovo delo je prevod Lutrove Hišne postile, ki jo je šele devet let po njegovi smrti izdal njegov mlajši sin Felician.

Primož Trubar je napisal 24 knjig, od tega 22 v slovenščini in dve v nemščini.

Umrli je v starosti osemindeset let v Derendingenu in tam je tudi pokopan.

Vir oz. več o Primožu Trubarju:

http://sl.wikipedia.org/wiki/Primož_Trubar

Darja Kogovšek

Tudi v tokratni številki Oglarja predstavljamo nekaj novejših pesmi Evgena Gantarja.

MOČVIRNATA RAVNINA,

okoreli koraki jelenov
v ogradi,
v jesenski burji,
ki brije
ob železni cesti.
Poskrijejo se v sivino
drevesnih zatišij.
Senca smešno hodi za njimi,
ne slišijo klica
senene krmilnice,
le njen odmev lovijo.
V sredini mokrote
sedejo sklonjenih glav
kot jetniki
v črtastih oblekah.
Tujec spregovori
nerazločno besedo,
ki zaplapola preko
nedoseženega miru.

V KRČEVITEM STRAHU

drevje razteza
korenine
v peščeno zemljo.
Vihar osipa
njihovo listje
za novo rast.
Mraz grabi zrak
nevidne smrti znak.
Koščeno govorijo
udarci smrti,
v vrtincu smrti, v vrtincu smrti,
ostarelih očakov,
ki z zaprtimi očmi
in brez sluha
čakajo pomladne strasti.

TI KALNA REKA,

kakor rezgetajoč konj
preskakuješ vse ovire
po nevihti.
Oko spremlja,
kar nosiš s seboj.
V glavi se vrti
in usta se skremžijo
od blatnosti,
ki jo prinašaš in puščaš.
Tuljenje ni pesem!
Umolknilo bodo
tvoji kriki hripavi
in za vedno
z okleščanih bregov

bo govor tvojega
odhajanja in molčanja.
Za teboj ostajajo
le smeti na vejevju,
kakor molitveni mlinčki.

VETER SE POGOVARJA

z okleščeni vejami
starega oleandra
o brezpotjih.
Poskrili so se martinčki.
Legli so med
srebrno kamenje
v zavetje.
Na pustih bregovih
je odgovor
jeseni in zime
o neskončnosti nebes,
da srce vztrepeta
in trga razbolele prsi.

NEBO JE NOCOJ

brezbrižno
do zmrzle zemlje.
Samota lebdi
in kriki obledo,
ko koraki ne najdejo
trde stopinje.

Kruta je ta ljubezen
pobesnelih vetrov,
ki izdajalsko
božajo obisti in srce.

Kako zapisati misel,
komu izdahniti klic?

NA MODRO NEBO

prošnja obesi
svojo roko.
Prerojenosti hoče.

Vihravim pastem
se veter ne prepusti.
Med krošnje zapuščene
gnezdo naredi.
Vzleteli bodo sinovi
v kamro domačo.
Ne jok, ne stok!
Zaspal bo v zibelci
domačega hrasta.

Evgen Gantar

S prvošolci smo prebrali pravljico o rožnatem slončku, ki je bil zelo žalosten, ker se je njegov najboljši prijatelj preselil v drug kraj. Modra sova mu je povedala, da lahko naredi tri stvari, da bo premagal žalost.

Prvič: »Jokaj, ko si žalosten, ne glede na to, kaj bodo rekli drugi.«
 Drugi: »Z nekom, ki ga imaš rad, se pogovori o svojih težavah.«
 Tretjič: »Prijatelju poišči poseben prostor v srcu, tako se ga boš spominjal in bo vedno pri tebi.«

Tudi prvošolci so razmišljali o premagovanju žalosti in takole povedali:

Kadar sem žalosten, se grem igrat k Jakat', če pa ni nobenega doma, sem še bolj žalosten. Včasih me potolažijo mamica, očka in stric.

Robi Kogovšek

Kadar sem žalostna, grem k mamici in ji povem, da mi nekdo nagaja, mamica pa se pogovori s tistim, ki mi nagaja. Potolaži me tudi očka.

Maša Menegatti

Kadar sem žalostna, se stisnem k medvedku. Pomirim se tudi tako, da pospravljam.

Larisa Bogataj

Kadar sem žalosten, grem povedat mamici, da me je nekdo udaril. Včasih grem poležat in postanem spet dobre volje.

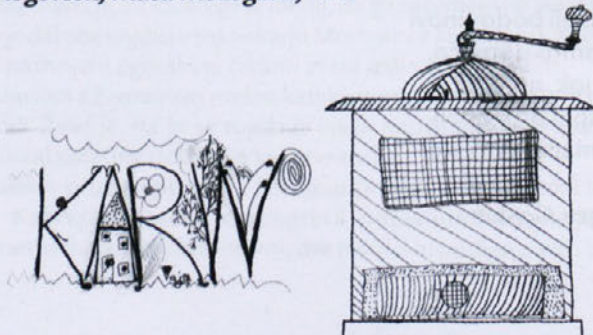
Mitja Kogovšek

KRALJIČNA NAJDE PISMO

Pravljica

Nekoč je živela kraljična, ki je imela konja. Njen grad je bil na visokem griču. Na gradu je visela zastava. Ob straneh so bile ječe, notri je bil hudobnež. Kraljična je šla ven in našla pismo, v katerem je pisalo: »Čez 5 ur pridejo grdobneži. Pa lep pozdrav.« Potem je našla zaklad, v katerem je bil denar. Prišla je domov in rekla: »Straža! Most!« Ko je prišla h kralju, je rekel, naj jo stražarji odpeljejo v ječo, ker se je potepala. Kraljična si je izmislila in rekla: »Straža, odklenite, ker je nekdo ušel!« Odklenili so in kraljična je ušla iz ječe. Ko je kralj to videl, je rekel: »Hitro, zmotili ste se!« Kraljična pa se je skrila. Našli so jo, ona pa jim je rekla: »Če me boste še enkrat zaklenili, bom kar umrla.« Niso je več zaklenili, zaklad pa so si razdelili. En cekin je padel ven in hudobnežem so se zlagali, da so ves ostali denar že porabili.

Robi Kogovšek, Maša Menegatti, 1. r.

DEKLICA, KI IMA VSE

Pravljica

Nekoč je živela deklica, ki je imela vse. Ni imela samo hiške, imela je tudi njivo, svoj potoček in svojo rožo. Prišel je črn, črn oblak. Deklica je skočila v hišico in gledala skozi okno. A ni začelo deževati, le oblačno je bilo. Šla je po konja na pašo. Zajček se je skrivil v luknjico. Začelo je deževati in nastala je velika luža. Zrasla so jabolka in prišel je zajček. Najprej je vzel korenček, nato pa še jabolka. Deklica je šla po jabolka in videla, da jih je nekdo že jedel. Hitro jih je pobirala. Pobrala je vsa jabolka in jih odnesla domov.

Larisa Bogataj, Mitja Kogovšek, 1. r

IZGUBLJENI ZMAJ

Moja pravljica

Odrpala so se vrata in v kuhinjo je vstopil Ožbej. »Mama, ali lahko grem spuščat zmaya, prosim?« je poprosil. Mama mu je dovolila in Ožbej je šel na bližnji hrib spuščat svojega zmaya. Kar naenkrat pa se je zmaj strgal z vrvice. Veter ga je zanašal zdaj v levo, zdaj v desno in tako dalje. Nato pa ga je veter dvigal vse višje v nebo. Srečal je meteorita, ki je padal na Zemljo, in ga hotel vprašati, če lahko gre z njim, a kaj, ko je meteorit prehitro padal. Veter ga je še kar nosil in nosil. In veste, kje ga je pustil? Na Luni! Ko je zmaj ravno mislil, da je izgubljen, je prišel vesoljec. Vesoljec ga je odnesel domov. Ožbej je bil zelo vesel.

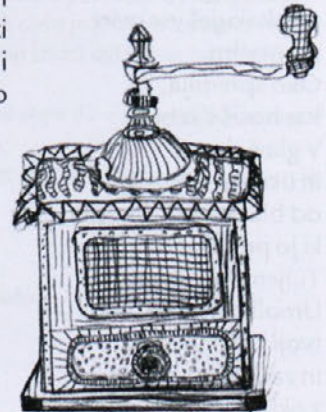
Karmen Bogataj, 3. r.

PALČKI IN TRIJE ZMAJI

Moja pravljica

Nekoč so živeli palčki, ki so zelo sovražili zmaje in zmaji so tudi sovražili palčke. Nekega dne so šli palčki na grad po zaklad. Vedeli so, da so tam trije zmaji, a so imeli velika orožja. Šli so naprej, da bi našli zaklad, potem pa so zagledali zmaje. Hitro so začeli teči v sobo. Zaklenili so se, da ne bi prišli zmaji noter. Deset let so čakali, da bodo zmaji zaspali, potem pa so le zaspali. Palčki so zlezli iz sobe. Šli so v drugo sobo po zaklad. Vzeli so veliko zlatnikov in so šli. Tam so se zmaji začeli zbujati in palčki so spet tekli v sobo. Naslednjega dne, ko so zmaji zaspali, so šli lepo domov. Palčki so bili zelo veseli, ker so dobili zaklad, zmaji pa so bili zelo žalostni, ker so izgubili zaklad.

Andraž Menegatti, 3. r.

PRAVLJIČNI KRUH

V čarobnem mestu je živel pek Janez Hleb. Bil je najboljši pek te dežele. Imel je veliko pekarno. V njej je močno dišalo, ker so tam delala pravljíčna bitja. Ker ljudem ni več dišal Janezov kruh, je Janez napisal nov recept za kruh.

Ta pa se glasi:

V sladkor dodamo smolo, ki naj bo vroča. Vse skupaj dobro premešamo, dodamo še bonbone in čokolado, za bolj čaroben okus pa še hišni prah in zajčjo dlako. Zamesimo testo in ga pečemo 50 minut v pečici. Dober tek.

Od takrat so vsi jedli njegov kruh.

Aljaž Mengatti, 3. r.

PESMI ZA MAMO

Mama je zlata,
nikoli ni zagata.
Mama je kot lajna,
ki poje, ker je vztrajna.

Mama je roža,
mama je zlatega srca.
Rada ima sinove, hčerke
in svojega moža.

Karmen Bogataj, 3. r. Aljaž Menegatti, 3. r.

Mama je bogata,
kar devet otrok ima
pa še ata.
Mama ima zlato srce,
saj me ima rada nadvse.

Andraž Menegatti, 3. r.

ČE BI POSTALA SAMA SVOJA MAMICA

Če bi postala sama svoja mamica, bi poskrbela, da ne bi bila nikoli lačna in da bi bila vedno urejena. Seveda bi pustila, da bi gledala televizijo do polnoči.

Karmen Bogataj, 3. r.

ČE BI POSTAL SAM SVOJ OČKA

Če bi bil sam svoj očka, bi si kupil vse, kar si želim. Denar bi dobil, ko bi šel v delavnico. Sam s sabo bi bil prijazen. Rad bi delal, kar imam rad, hodil bi na morje, šel na sladoled, hodil s prijatelji in šel vsak dan v delavnico. Bil bi prijazen očka.

Andraž Menegatti, 3. r.

ČE BI POSTAL SAM SVOJ OČKA

Če bi postal sam svoj očka, bi bil prijazen očka. Sam bi si izbral svojo službo, zato ne bi hodil v šolo, imel bi veliko časa za različne igre. Kuhal bi si same dobre jedi in ponosen bi bil na svojega sina.

Aljaž Menegatti, 3. r.

LJUBEZENSKE ...

LJUBEZEN

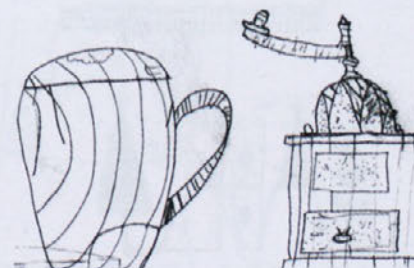
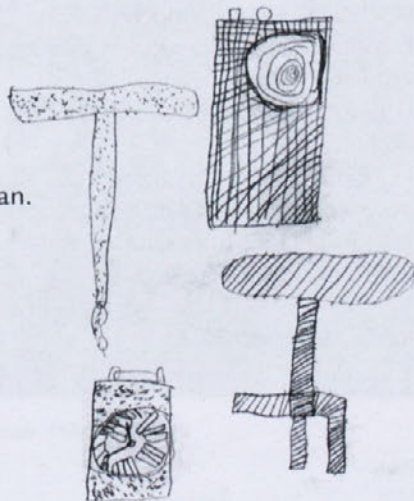
Ljubim tebe,
ki te imam,
prišel bom k tebi
in bila bova skupaj cel dan.

Aljaž Menegatti, 3. r.

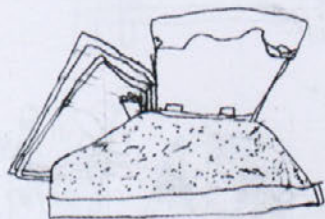
LJUBEZEN

Ljubezen je tisto,
česar nikoli ne zmanjka.
Ljubezen je tudi sreča za človeka.
Če je ljubezen velika,
nastane poroka

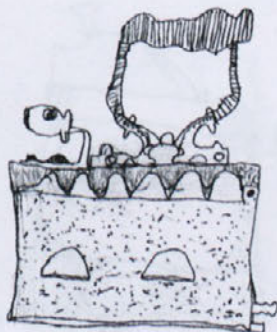
Andraž Menegatti, 3. r.

KARMEN

ANDRAŽ

VELIKA PRAVLJICA

Velika pravljica ni majhna.
Ta pravljica je za velikane in velike zmaje.
Majhni palčki in majcene pošasti s v njej kar izgubijo.
Žalostni velikani iščejo palčke vsepovsod.
Radi bi se z njimi igrali.
A ker se palčki velikanov bojijo,
se nikoli ne ulovijo.

Karin Menegatti, 4. r.

POGOVOR MED DVEMA KAMENČKOMA V MUZEJU

PEPE: Živijo! Ime mi je Pepe in živim v Zavrattu. Kako je ime pa tebi in od kod si?
LOJZEK: Dober dan. Ime mi je Lojzek in sem iz Tihega oceana.
PEPE: Ej, a bi živel pri meni? Zelo bi se zabavala.
LOJZEK: Seveda, samo kje bi pa spal in kje bi dobil oblačila?
PEPE: Saj ti jih bom posodil.
LOJZEK: O, hvala. Kaj bova pa zdaj delala?
PEPE: Ti izberi.
LOJZEK: No, prav. Pojdiva se »piksno«.
PEPE: Naveličal sem se. Bi šla na ogled muzeja?
LOJZEK: Prav.
PEPE: Greva gledat okostje mamuta?
LOJZEK: O, kako strašljivo bo!
PEPE: Daj, ne bodi taka reva!
LOJZEK: Aaaaa! Ne morem gledati! Pojdiva domov!
PEPE: No, prav.
LOJZEK: Domov grem, nazaj v Tihi ocean. Ne razumeva se. Adijo!
PEPE: O, škoda. Pa tako sva se zabavala. Daj, ostani, saj ne bova šla več na ogled muzeja.
LOJZEK: Ne, ne bom ostal. Čao!
PEPE: No, prav. Čao!

Karin Menegatti, 4. r.

DEKLICA Z VŽIGALICAMI PRIPOVEDUJE

Stara sem komaj devet let in spet grem v mrzli dan prodajat vžigalice. Ampak danes zelo zebe. Mimo hodijo ljudje, a nihče ne kupi vžigalic. Mene pa tako zebe in drugi tečejo v tople hiše, da se pogrejejo. Zato sem se odločila, da si prižgem vžigalico, da me bo grela. Ampak veter je bil tako močan, da jo je upihnil. Odločila sem se, da prižgem še eno in tudi ta je ugasnila. Kar naenkrat sem nad seboj zagledala jelko, okrašeno z lučkami. Zagledala sem tudi svetlečo zvezdo in se spomnila, ko mi je babica rekla, da kadar vidiš zelo svetlečo zvezdo, takrat nekdo umre. Kar naenkrat sem zagledala babico. Vzela me je v naročje in poletela sem z njo v nebo.

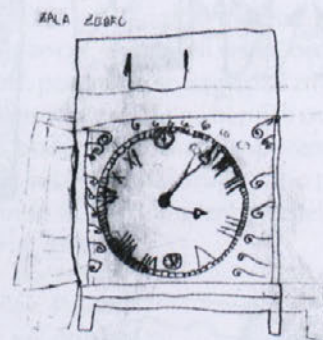
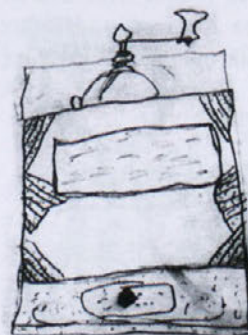
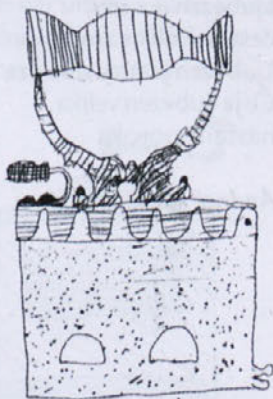
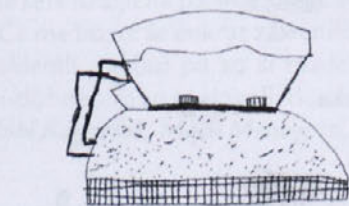
Karin Menegatti, 4. r.

MOJ DEDEK

Moj dedek je bil najboljši na celem svetu.
Oh, ko je bil tukaj z nami, smo počeli, kar smo hoteli.
Joj, kako sem žalosten, ker te ni več!

Dedek, upam, da si srečen sedaj, ko si v nebesih.
Eh, z vsakim se zgodi enako.
Dedek, odpusti mi, ker sem te kdaj užalil.
Enkrat bomo vsi skupaj v nebesih.
Ko bomo vsi skupaj, bomo srečni.

Tadej Kogovšek, 4. r.

PREPIR MED VRABČEVKO IN SOVO

Nekoč sta se srečala vrabčevka Lojzka in sova Lenika ter se začeli zmerjati.

LOJZKA: Jaz sem lepša od tebe, hahaha!

LENIKA: Pa kaj potem! Za mano hodijo sami sovirji in čuki.

LOJZKA: Nehaj, drugače se bova stepli.

LENIKA: Pa se dajva.

LOJZKA: No, prav. Ampak jaz sem še zmeraj lepša.

Začeli sta se praskati, skakati druga po drugi in čez eno uro so se prebudili vsi prebivalci. Začeli so se jeziti, kdo se krega tako pozno. Potem je prišel medved Medo in je bil hud, ker ni mogel spati.

MEDO: Nehajta se prepirati!

Lojzka in Lenika sta se nehali prepirati.

MEDO: Zdaj nista prav nič lepi, ker nimata nič perja.

Spogledali sta se in začeli jokati. In tako so vse živali lahko zaspale.

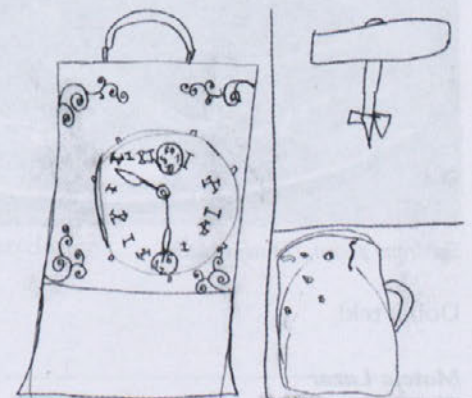
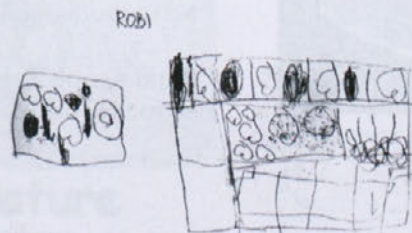
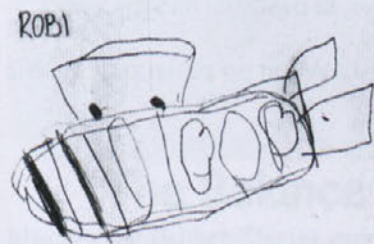
Tadej Kogovšek, 4. r.

KAKO JE ZMAJČEK ZALOGAJČEK POSTAL ZMAJ ZALOGAJ

Zmajček Zalogajček je še vedno pil mleko sedmih krav. Nekega dne je sesal vime ene izmed krav in jo močno ugriznil. Krava je stekla skozi odprta vrata ven in odšla v hribe.

Zmajček je bil zelo žalosten in je tekel za njo. Na poti je srečal medveda in medved ga je vpraša, kam gre. Zmajček mu je odgovoril, da teče za kravo, ki da mu je ušla ravno pred petimi minutami. Vrnil se je domov in videl, da so vse krave zunaj. Čez mesec dni je bil velik že sto šestdeset centimetrov. Naslednji dan je imel že zelo ostre zobe. Dopoldne je videl, da je ena od krav v njegovi hiši, in je mislil, da bo lahko dobil mleko, pa jo je ugriznil. Krava je poginila, zmajček pa je imel za kosilo kar njeno meso. Potem je šel v gozd in videl prijatelja medveda. Šel je do njega, ga ugriznil in ga pojedel. Skoraj vse živali je že polovil in pojedel, razen ene. Le jelen je bil tako spreten, da ga Zmaj ni mogel ujeti. In tako je dobil ime Zalogaj.

Tadej Kogovšek, 4. r.

NAŠ JEŽEK

EN VEČER JE BIL ATIV HLEUV IN JE NAŠEL JEŽKA. POKLICAL JE MENE IN MIHA. KER SEM SE BALA, DA ME BO ZBODEL Z BODICAMI, MI JE DAL ROKAVICE. DAL MI GA JE V ROKE. NIČ SE ME NI BAL. BIL JE ZELO LEP. POTEM SMO MU DALI PITI MLEKO. VELIKO GA JE POPIL. BIL JE ZELO LAČEN. POTEM SMO GA SPUSTILI IN JE ODŠEL V TRAVO. PRIHAJAL JE TUDI NASLEDNJE DNI, SAJ STA GA VIDELA ŠE ATI IN METKA.

Z ježki je treba delati v rokavicah. (Mateja Lazar)

Mojca Lazar

BISKVIT Z NARIBANO ČOKOLADO

Sestavine za biskvit:

- 4 beljaki
- 15 dag sladkorja
- 15 dag masla
- 10 dag moke
- 10 dag mletih orehov

Iz sestavin vmešamo testo in ga spečemo v pomaščinem pekaču. Preden je do konca pečeno, ga vzamemo iz pečice in prelijemo z nadevom1:

- 4 rumenjaki
- 15 dag sladkorja v prahu

To penasto stepemo, namažemo po biskvitu in damo nazaj v pečico, da se nadev posuši.

Ko je pečeno, počakamo, da se ohladi.

Nadev 2:

- 3 žlice mleka
- 3 žlice sladkorja
- 10 dag mletih orehov
- 1 vaniljin sladkor
- 6 dag masla

Te sestavine zmešamo in jih namažemo po ohlajenem biskvitu.

Počakamo, da se biskvit v pekaču ohladi. (Mateja Lazar)

Na koncu po vrhu potresi naribano čokolado.

Servirano pecivo. (Mateja Lazar)

Dober tek!

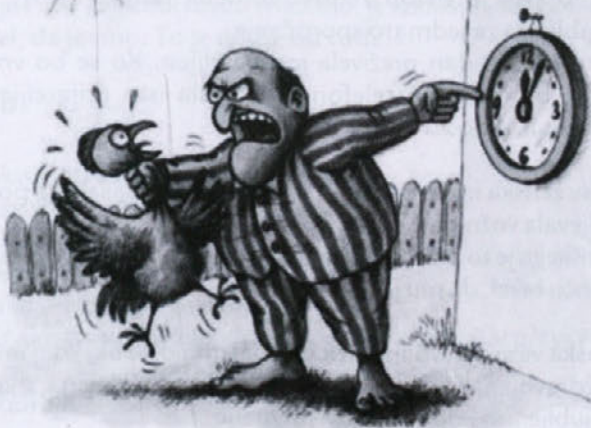
Mateja Lazar

Kako veš, da živiš v letu 2008?

- * Ravnokar si želel vtipkati svoje geslo v mikrovalovko.
- * Za svojo tričlansko družino imaš 15 telefonskih števil.
- * Svojega otroka pokličeš na mobitel, da mora priti na kosilo. Čez nekaj trenutkov dobiš e-mail iz njegove sobe, ker ga zanima, kaj je za kosilo.
- * Že nekaj mesecev se pogovarjaš po internetu z nekom iz Avstralije, svojega soseda pa nisi videl že vse leto.
- * Babica te prosi, če ji lahko pošlješ sliko svojega novorojenca v JPEG formatu, da si jo bo lahko dala na ohranjevalnik zaslona.
- * Zapelješ z avtom v garažo in z mobitela pokličeš domov, da vidiš, če je kdo doma.
- * Vsak oglas po tv ima spodaj www naslov.
- * Kupiš računalnik, a je po 6 mesecih zastarel in ga prodaš po polovični ceni.
- * Če greš od doma brez mobitela, ki ga še do pred nekaj leti sploh nisi imel, se počutiš, kot bi bil bos.
- * Uporabiti denar namesto kreditne kartice vzame preveč časa.
- * Počistiti jedilnico pomeni odstraniti fast food vrečke z zadnjega sedeža avtomobila.
- * Razlog, da nisi v stiku s svojo družino, je ta, da nimajo svojih e-mail naslovov.
- * Dostavo naslednji dan imaš za zelo počasno.
- * Jedilnica se preseli v sobo z računalnikom.
- * Več šal prebereš po e-mailu, kot pa jih slišiš osebno od prijateljev.
- * Odklopiš se iz interneta in imaš občutek, kakor da bi te pustila ljubljena oseba.
- * Ko se zbudiš, greš na internet, še preden si narediš kavo.
- * Zbudiš se ob 2 zjutraj, greš na WC in po poti nazaj preveriš elektronsko pošto.

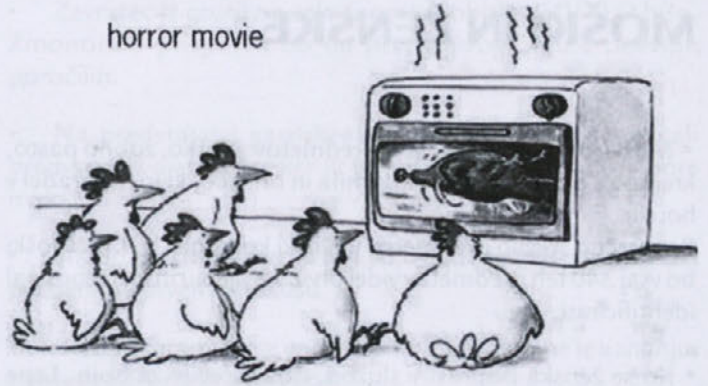
V SLIKI

You overslept!

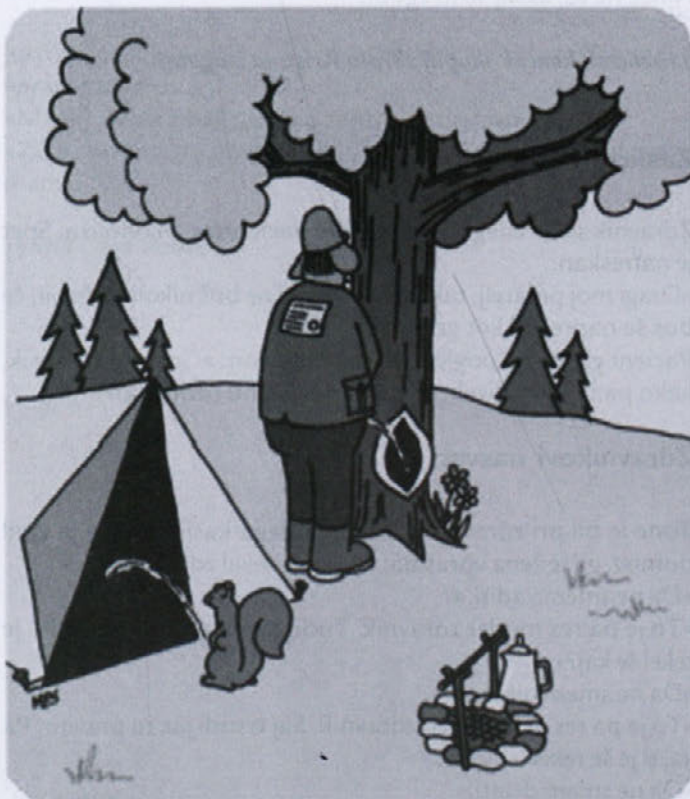
(c) WWW.OHMY6GOODNESS.COM

horror movie

ZAKAJ ...

- nam sonce posvetli lase, a potemni kožo?
- si ženske ne morejo namazati trepalnic z maskaro in pri tem imeti ust zaprtih?
- nikoli ne zasledimo naslova v časopisu: »Vedeževalec zadel na lotu«?
- je »okrajšava« dolga beseda?
- moraš klikniti gumb »START«, če želiš ugasniti računalnik?
- je limonada narejena iz umetnih arom, v pomivalnih sredstvih pa so prave limone?
- ni Noe ubil tistih dveh komarjev?
- sterilizirajo injekcijske igle, namenjene smrtonosnim injekcijam v zaporih?
- ne naredijo vsega letala iz enakega materiala, kot je črna skrinjica?
- se ovca ne skrči, ko dežuje?

The Balance of Nature

<http://www.UnlikelyStories.com> (c) 2000 Michael P. Stype

MOŠKI IN ŽENSKÉ

- Moški ima v kopalnici šest predmetov: ščetko, zobno pasto, kremo za britje, britvico, kos mila in brisačo, ki jo je ukradel v hotelu.

Povprečno število predmetov v ženski kopalnici je 437. Moški bo vsaj 340 teh predmetov videl prvič v življenju in jih ne bo znal identificirati.

- Ko se ženska odpravi v službo, obuje čevlje za hojo. Lepe čevlje da v vrečko. Ko pride v službo, se preobuje in si natakne službene salonorje. Pet minut pozneje si sezuje čevlje za službo, ker ima noge skrite pod mizo.

Moški nosi par čevljev ves dan.

- Ženska se bo lepo oblekla za kuhanje, zalivanje rož, odnašanje smeti, branje knjige ...

Moški se bo lepo oblekel za poroko in pogreb.

- Ženske odrastejo hitreje kot moški. Osemnajstletnica lahko funkcionira kot odrasla oseba.

Večina osemnajstletnih moških še vedno igra video igrice in iz stolpnih meče balone z vodo na mimoidoče. Prav zato se srednješolske romance redko obnesejo.

- Ženske ljubijo igrače. Pri dvanajstih letih jih ne zanimajo več. Moški nikoli ne izgubijo zanimanja zanje, samo igrače postanejo dražje. Nekateri primeri moških igrač: mini televizor, telefon v avtu, video igrice in sploh vse, kar piska, utripa in potrebuje vsaj 6 baterij, da deluje.

- Moški bo za fotografski aparat in opremo porabil 1500 €. Zgradil si bo temnico in šel na fotografski tečaj. Ženska si bo kupila napravo za enkratno uporabo in z njo najbrž naredila boljše slike kot moški.

- Moški ne krasijo svojih pisnih izdelkov. Raje kracajo. Ženske uporabljajo odišavljen papir in nad i naredijo namesto pike majhen srček. Rade tudi delajo zanke na p-jih in g-jih. Hudičevo težko je prebrati žensko pismo. Še ko vam sporoča, da je med vama konec, na koncu doda majhen smejoč se obrazek.

- Ko se zveza konča, bo ženska jokala kot slap in svojo bolečino delila s prijateljicami. Napisala bo pesem z naslovom Vsi moški so idioti. Potem se bo spravila k sebi in živela naprej. Moški ima malo več težav. Šest mesecev po koncu zveze bo v nedeljo zjutraj ob treh ponoči pijan poklical nekdanje dekle in v slušalko rekel nekaj takega kot: "Hotel sem ti samo povedati, da si mi uničila življenje. Nikoli ti ne bom oprostil in mislim, da si navadna cipa. Hkrati pa še vedno mislim, da je možnost za naju ..." Ta klic je znan kot "ljubim-te-in-sovražim", klic, ki ga je 99 % moških opravilo vsaj enkrat v življenju. Obstajajo posebne skupine, ki pomagajo moškim pri tej težavi. Ponavadi so neuspešne.

- Ko gredo ženske ven s prijateljicami, govorijo vso noč. Ko gredo moški ven s prijatelji, spregovorijo dvajset besed. Večina teh besed je: "Bo še kdo pivo?"

- Moški uporabljajo stranišča izključno za biološke potrebe. Za ženske je stranišče v restavraciji zabavišče. Moški na stranišču nikoli ne spregovori besede. Ženske srečajo v stranišču neznanko in pol ure pozneje objeti in hihitajoči se prideta skupaj ven.

- Za moškega je telefon sredstvo komuniciranja. Uporablja ga za jedrnato sporočanje. Ženska bo ves dan preživela s prijateljico. Ko se bo vrnila domov, bo takoj po telefonu poklicala isto prijateljico – pogovarjali se bosta kake 3 ure.

- Če se ženska izgubi z avtom, bo ustavila, vprašala za pot in nadaljevala vožnjo. Za moškega je to znamenje slabosti. Vozil se bo v krogu 3 ure in na koncu rekel, da mu je okolica znana.

- Ženska ve vse o svojih otrocih: kdaj imajo pouk, kdaj imajo zobozdravnika, kdaj jih je treba peljati k uram klavirja, v koga so zaljubljeni in kdo so njihovi prijatelji. Moški se bežno zaveda, da v hiši živijo nekakšni majhni ljudje.

- Ko ženska odpotuje, prosi moškega, naj zaliva rože. Moški zalije rože. Ženska se vrne v stanovanje, polno mrtvih rož. Nihče ne ve, zakaj se to zgodi.

z različnih koncev skupaj zbrala Kristina Bogataj

Zaskrbljenost

Zdravnik sreča enega izmed svojih pacientov, alkoholika. Spet je natreskan.

»Dragi moj prijatelj, tako ne bo šlo. Ti ne boš nikoli ozdravil, če boš še naprej pil kot goba!«

Pacient ga mirno pogleda in mu odgovori: »Gospod zdravnik, kako pa boste vi živeli, če vam vsi pacienti ozdravijo?«

Zdravnikovi nasveti

Tone je bil pri zdravniku zaradi hudega kašlja. Ko se je vrnil domov, ga je žena vprašala: »Kaj ti je rekel zdravnik?«

»Da ne smem kaditi.«

»To je pa res moder zdravnik. Tudi jaz sem ti to svetovala. Je rekel še kaj?«

»Da ne smem piti.«

»To je pa res nenavaden zdravnik. Saj ti tudi jaz to pravim. Pa kaj ti je še rekel?«

»Da ne smem delati.«

»Kaj, ta zdravnik pa ni normalen. Ubogi mi, če boš poslušal tega zdravnika!« je zdaj vsa ogorčena žena.

Dražje

Petra je začelo boleti koleno. Šel je k zdravniku na pregled.
 »Vi imate vodo v kolenu!« mu pravi zdravnik.
 »Vodo, jaz vodo,« se je začudil Peter. »Saj nisem nikoli pil vode. Jaz vam pravim, da je kvečjemu vino.«
 »Bova videla, napravil bom punkcijo.«
 Ko mu je zabodel punkcijsko iglo v koleno, ni Peter niti zajavkal. Radovedno je opazoval, kaj bo priteklo, in pritekla je voda s sokrvice.
 Ko je Peter zagledal rdečo tekočino, je vzkliznil: »Ali vam nisem rekel, da je vino. To je dražje od vode!«

Zob

Vojko je šel s teto k zobozdravniku.
 Ko se vrneta, ga mama vpraša:
 »Ali te še boli zob?«
 »Ne vem,« odgovori Vojko.
 »Kako ne veš?« pravi mama.
 »Ga nimam več. Zobozdravnik si ga je obdržal,« pravi Vojko.

Petelinja

»Striček, zakaj petelin poje?« vpraša Mihec.
 »Pravijo, da petelin zapoje, kadar se kdo zlaže,« odgovori stric.
 »Zakaj pa petelin poje ob treh ponoči, ko še vsi spijo?« kar naprej sprašuje Mihec.
 »Veš, dragi fantič, ob tisti uri tiskajo časopise!« odgovori stric.
 Jurček opazuje petelina, ko veselo kikirika na dvorišču, in hiti vprašat mamo:
 »Mama, zakaj petelin vedno zamiži, kadar zapoje?«
 »Zato, ker zna na pamet in mu ni treba brati not,« odgovori mama.

zbrala Olga Vehar

- Zavratac je gostil na celodnevem obisku RTV SLO hišo. Zmontirani prispevek bo na prvem programu v dnevnikih poročilih.
- Na predstavitvi gasilskega znanja so pionirji zabavali predvsem svoje starše, ker je bilo drugih obiskovalcev bore malo.
- Najboljši strelec na brizgalki, Aljaž, je zadel pollitrsko plastenko v prvem poizkusu.
- Med štafetami so se gasilski pionirji izkazali ne le v znanju, temveč tudi v razlivanju vode.
- Ena najbolj požrtvovalnih gasilskih pionirk, Hana, je v prikazu gasilskih štafet blestela v skoku na gredo in pristankih na zadnji plati. Poškodb k sreči ni bilo. Bravo!
- Mateja je po predstavitvi štafet skorajda ostala brez glasu, a se je hitro znašla in postregla tekmovalcem s čevapčiči.
- Lazarjeve čebelice se veselijo novega čebeljega panja. Na vprašanje, koliko se veselijo poslikav na panskih končnicah, so zabrenčale. Verjetno je za njihovo jezo kriv dež.
- Trava prav gotovo nima nič proti neprestanemu prijetnemu namakanju. Krompir dobro raste v vrstah, pa tudi plesen na njem.
- Če bili tudi drugod tako zagnani za košnjo, sploh ne bi imeli možnosti alergije na cvetni prah?!
- V Zavratacu so postavili več prometnih signalizacij. Točne lokacije so težko določljive – sumimo, da imajo znaki noge.
- Zavratac se je povečal! Tablo za Zavratac so prestavili izpred gasilskega doma na Kvarčel. Zaenkrat stoji pri miru.
- Naključni vozniki in mimoidoči so sporočili, da se sme, jeleni, krave in druga parkljasta divjad v letošnjem letu pospešeno sprehajajo po zavraških cestah.
- Povečana prisotnost živali je zaznana tudi v Zavraški cerkvi. Urbanova Bella se je odločila, da bo z domačimi spremljala mašo, vendar le ti nad tem niso bili najbolj navdušeni.
- Tomaž je končno poprijel za volan. Dodatna pazljivost na cestah ne bo odveč.
- Češmelov Jože ima nov sivo moder traktor.
- Pr' Matjaž so te dni nakupovali v Rimu. Čestitke!
- Laz je prijetna asfaltirana pot iz potoka proti Zavratacu, obdana z gozdom, rastlinjem in gozdnimi sadeži, sedaj pa je dobil novo funkcijo tudi kot priljubljena točka za nočno testiranje glasnosti avdio akustike.
- Zavratac ima vse več pristočasnih dejavnosti, kot so kolesarjenje in pohodništvo. Navdušenci vabijo v svoje vrste nove člane.

OBČINA IDRİJA

**JAVNI SKLAD ZA KULTURNE DEJAVNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE
IZPOSTAVA IDRİJA**

**Avtobusni prevozi s turističnim avtobusom
do 35 oseb in
servis kmetijskih strojev
(motorne žage, kosilnice in traktorje).**

OBLAK FRANCI s.p.
Hlevni vrh 11 e, 1373 ROVTE
Telefon in faks: 01 750 12 20, GSM: 041 64 27 28

ZALOŽBA BOGATAJ
ABC MERKUR d.o.o. Idrija
telefon: 05 377 37 47, 05 372 22 80

Lepo praznovanje Urhove nedelje!

Fotografija: Robert Rijavec

